

Die Gaste

Sayı: 33 / Ağustos-Ekim 2014

3 Cumhurbaşkanlığı Seçim Sonuçları

5 Avrupa Almanya'sındaki "Kayıtsızlık"

Osman ÇUTSAY

Tuhaf ya da maskaralık olarak nitelendirilebilecek bir seçim oyunu geride kaldı. Türkiye'deki bu tuhaflık, Avrupa'nın hegemon ülkesi Almanya için yine bir tür iç politika unsuruydu. Endişeli Berlin, Erdoğan'ın biraz kırılarak önde çıktığı sonucu memnuniyetle karşıladı. "Sıkıntı yok" yani. Neden?

7 Yaş ve Dil Edinimi Ne kadar erken olursa, o kadar iyi...

Prof. Dr. Elin FREDSTED

"Ne kadar erken olursa, o kadar iyi" tezi son derece geçerlidir. Çocuk yuvası yaşındaki çocuklar (ve hatta daha erken olursa daha iyi!) hayatlarının bu erken çağında bir komşu dille ya da ikinci bir dille iletişim kurmaktan büyük fayda sağlayacaklardır.

10 Kurumsal İrkçilik Sorunu

Prof. Dr. Claus MELTER

Sadece göç geçmişine sahip Türkler seçildi. Bu cinayetlerin aşırı-saçıcı ya da ırkçı cinayetler olabileceğini, tüm olaylarda talimatlara uyulmadığını çok az sayıda yetkili dile getirdi, ama bunlar da eleştirildi. Ayrıca soruşturma, suç mahallinin yakınında bulunanları olağan şüpheliler olarak gören Romanlara ve Sintilere karşı polisin sistematik geleneksel çingene karşıtlığı içinde yapıldı.

12 "Der Mensch ist, was er isst"

Asuman ÖKTEM

Döner kebab sadece geleneksel dana etinden yapılmaya özelliğini yitirmeye başlamış, aynı zamanda yanına marul, domates, salatalık eklenmiş ve üstüne sarımsaklı (her durumda sarımsak tozu) yoğurt "sosu" dökülerek tüm geleneksel (otantik) özelliklerini de kaybetmiştir.

"Göçmen Çocuklarında Dil Durumu ve Dil Edinim/Öğrenim Sorunları"

SEMPOZYUM '14

Prof. Dr. Ernst APELTAUER
Dr. Aysun AYDEMİR
Dr. phil. Mehmet Latif DURLANIK
Prof. Dr. Kristin KERSTEN
Prof. Dr. Ute KLAMMER
Engin KUNTER
Sylvia LÖHRMANN
Prof. Dr. phil. Johannes MAND
Şule ÖZKAYA
Dr. Doreen PATZELT
Prof. Dr. Hans H. REICH
Prof. Dr. Claudia RIEMER
Dr. Songül ROLFFS
Prof. Dr. Hans-Joachim ROTH
Prof. Dr. Christoph SCHROEDER
Prof. Dr. Elmar SOUVIGNIER
Prof. Dr. Hacı Halil USLUCAN

18 EKİM
2014

CUMARTESİ
Saat: 10:30

Yer:
DUISBURG-ESSEN ÜNİVERSİTESİ
Glaspavillon/Campus Essen
Universitätsstr. 12

Düzenleyenler:

Die Gaste

www.diegaste.de
sempozyum2014@diegaste.de

Kurumsal Destekçiler:

“Göçmen Çocuklarında Dil Durumu ve Dil Edinim/Öğrenim Sorunları” Sempozyumu

PROGRAM

**18 Ekim 2014
Cumartesi**

10.30	Açılış Konuşmaları Sylvia Löhrmann (Kuzey Ren Vestfale Eğitim Bakanı) Şule Özkaya (T.C. Essen Başkonsolosu) Prof. Dr. Ute Klammer (Duisburg-Essen Üniversitesi Rektör Yardımcısı) Prof. Dr. Hacı Halil Uslucan (TAM Vakfı Bilimsel Direktörü) Dr. Aysun Aydemir (TGD Başkan Yard.)
11:30	Ara
12:00	I. Oturum Göçmen Çocuklarının Dil Durumu Prof. Dr. Hans-Joachim Roth (Köln Üniversitesi) Prof. Dr. Hans H. Reich (Koblenz-Landau Üniversitesi) Dr. phil. Mehmet Latif Durlanik (Hamburg Üniversitesi) Engin Kunter (Die Gaste)
14:00	Ara
14:15	II. Oturum İkinci Dil Olarak Almanca Öğretim Uygulamaları ve Okulöncesi Eğitim Prof. Dr. Ernst Apeltauer (Flensburg Üniversitesi) Prof. Dr. phil. Johannes Mand (RWL Protestan Yüksekokulu) Prof. Dr. Christoph Schroeder (Potsdam Üniversitesi) Prof. Dr. Kristin Kersten (Hildesheim Üniversitesi)
16:15	Ara
16:30	III. Oturum Alman Eğitim Sistemi ve Erken Yaşta Dil Desteği ve Okulöncesi Dil Edinimi Prof. Dr. Elmar Souvignier (Münster Üniversitesi) Dr. Songül Rolffs (Marburg Üniversitesi) Prof. Dr. Claudia Riemer (Bielefeld Üniversitesi) Dr. Doreen Patzelt (Weingarten Pedagoji Yüksekokulu)
18:30	Kapanış

DIE GASTE

İki aylık TÜRKÇE GAZETE

TÜRKISCHE ZEITUNG

ERSCHEINUNGSWEISE: ALLE ZWEI MONATE
Unentgeltlich

ISSN 2194-2668

Herausgeber: Initiative zur
Förderung von Sprache und
Bildung e.V. (IFSB)

DİL VE EĞİTİMİ DESTEKLEMEK
İÇİN İNİSİYATİF e.V.

YAYIN SORUMLUSU (VİSDP):

ENGİN KUNTER
(Frankfurt Üniversitesi)

YAYIN KURULU/REDAKTION:

ENGİN KUNTER
(Frankfurt Üniversitesi)
GÜLDEN GÜNGÖR
(Frankfurt Üniversitesi)
OZAN DAĞHAN
(Duisburg/Essen Üniversitesi)
MICHAEL JOOS
(Darmstadt Üniversitesi)
NERİMAN ORMAN
(Marburg Üniversitesi)
SİNEM ULUTAŞ
(Marburg Üniversitesi)

Posta Adresi:
Postfach 16 02 36
60065 Frankfurt/Main

İnternet Adresi:
www.diegaste.de

e-Posta/e-Mail:
diegaste@yahoo.com

Banka Bilgileri:
IBAN: DE8930050110100546
8796
BIC: DUSSEDDXXX

Dizgi/Layout: Die Gaste Verlag
Baskı/Druck: Hürriyet-Deutsch-
land

İÇERİK

Sempozyum '14	1	
Sempozyum '14 Programı	2	
Cumhurbaşkanlığı Seçim Sonuçları	3	Die Gaste
Bir İlk Böyle Geçti	4	Ozan Dağhan
Avrupa Almanyası'ndaki "Kayıtsızlık"	5	Osman Çutsay
Mevcut Dil Düzeyi Belirleme Yöntemlerinin Yetersizliği	6	Prof. Dr. Ernst Apeltauer
Yaş ve Dil Edinimi – Ne Kadar Erken Olursa, O Kadar İyi...	7	Prof. Dr. Elin Fredsted
Türkçe Öğretmede ve Öğrenmede Bir Kolaylık	8	Hasan Çakır
Casusların Casusluğunun Casusluğu	9	Die Gaste/Haber
Kurumsal İrkçilik Sorunu	10	Prof. Dr. Claus Melter
"Der Mensch ist, was er isst"	12	Asuman Öktem
Eğitim Başarısının Bir Koşulu Olarak Ek Ders (Nachhilfe)	13	Gülden Güngör
Sakladığımız Yaralar	14	Arife Kalender
Der Spiegel İkinci Türkçe Ekini Yayınladı	16	Die Gaste/Haber
'Alamancı' Bereketi	16	Güngör Uras

Cumhurbaşkanlığı Seçim Sonuçları

Yurtiçi (Türkiye)		
Toplam Seçmen	52.894.115	
Kullanılan Oy	40.753.492	
Geçerli Oy	40.019.352	
Katılım Oranı	%77,1	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	20.670.826	%51,65
Ekmeleddin İhsanoğlu	15.434.167	%38,57
Selahattin Demirtaş	3.914.359	%9,78

Yurtdışı	
Toplam Seçmen	2.780.757
Almanya	1.383.069
Fransa	298.846
Hollanda	240.315
Belçika	127.518
Avusturya	105.479
İsviçre	88.748
ABD	88.554
İngiltere	79.614
Sandıkta Kullanılan Oy	232.795
Geçerli Oy	230.938
Katılım Oranı	%8,4
Gümrükte Kullanılan Oy	297.340
Gümrükte Geçerli Oy	295.621
Gümrükte Katılım Oranı	%10,7
Kullanılan Oy Toplamı	530.135
Geçerli Oy Toplamı	526.559
Katılım Oran	%19,1

Yurtdışı Sandık Sonuçları		
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	143.873	%62,3
Ekmeleddin İhsanoğlu	64.483	%27,9
Selahattin Demirtaş	22.582	%9,8
Toplam	230.938	

Gümrük Sonuçları		
Recep Tayyip Erdoğan	185.444	%62,7
Ekmeleddin İhsanoğlu	89.070	%31,1
Selahattin Demirtaş	21.107	%7,2
Toplam	295.621	

Yurtdışı Sandık+Gümrük Sonuçları		
Toplam seçmen	2.780.757	
Kullanılan oy	530.135	
Geçerli oy	526.559	
Katılım Oran	%19,1	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	329.317	62,5
Ekmeleddin İhsanoğlu	153.553	29,2
Selahattin Demirtaş	43.689	8,3

Hollanda		
Toplam seçmen	240.315	
Kullanılan oy	17.321	
Geçerli oy	17.172	
Katılım oranı	%7,2	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	13.385	77,9
Ekmeleddin İhsanoğlu	3.106	18,1
Selahattin Demirtaş	681	4,0

Belçika		
Toplam seçmen	127.514	
Kullanılan oy	7.835	
Geçerli oy	7.781	
Katılım oranı	%6,1	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	5.453	70,0
Ekmeleddin İhsanoğlu	1.626	20,9
Selahattin Demirtaş	702	9,1

Fransa		
Toplam seçmen	298.839	
Kullanılan oy	24.795	
Geçerli oy	24.573	
Katılım oranı	%8,3	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	16.243	66,1
Ekmeleddin İhsanoğlu	3.747	15,3
Selahattin Demirtaş	4.583	18,7

İngiltere		
Toplam seçmen	79.614	
Kullanılan oy	5.105	
Geçerli oy	5.078	
Katılım oranı	%6,4	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	1.195	23,5
Ekmeleddin İhsanoğlu	2.525	49,7
Selahattin Demirtaş	1.358	26,8

Avusturya		
Toplam seçmen	105.479	
Kullanılan oy	10.488	
Geçerli oy	10.406	
Katılım oranı	%9,9	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	8.345	80,2
Ekmeleddin İhsanoğlu	1.554	14,9
Selahattin Demirtaş	507	4,9

İsveç		
Toplam seçmen	34.991	
Kullanılan oy	1.457	
Geçerli oy	1.440	
Katılım oranı	%4,1	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	736	51,1
Ekmeleddin İhsanoğlu	470	32,6
Selahattin Demirtaş	234	16,3

İsviçre		
Toplam seçmen	88.748	
Kullanılan oy	8.790	
Geçerli oy	8.715	
Katılım oranı	%9,9	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	3.453	39,6
Ekmeleddin İhsanoğlu	2.779	31,9
Selahattin Demirtaş	2.483	28,5

ABD		
Toplam seçmen	88.555	
Kullanılan oy	10.435	
Geçerli oy	10.361	
Katılım oranı	%11,8	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	1.646	15,9
Ekmeleddin İhsanoğlu	8.069	77,9
Selahattin Demirtaş	646	6,2

Almanya		
Toplam seçmen	1.383.069	
Kullanılan oy	111.819	
Geçerli oy	111.051	
Katılım Oranı	%8,08	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	76.219	68,6
Ekmeleddin İhsanoğlu	26.365	23,8
Selahattin Demirtaş	8.467	7,6

Berlin		
Toplam seçmen	140.521	
Kullanılan oy	10.956	
Geçerli oy	10.890	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	5.931	54,5
Ekmeleddin İhsanoğlu	3.763	34,5
Selahattin Demirtaş	1.196	11,0

Düsseldorf		
Toplam seçmen	254.886	
Kullanılan oy	23.107	
Geçerli oy	22.889	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	16.649	72,7
Ekmeleddin İhsanoğlu	4.672	20,4
Selahattin Demirtaş	1.568	6,9

Essen		
Toplam seçmen	214.561	
Kullanılan oy	17.692	
Geçerli oy	17.589	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	13.973	79,4
Ekmeleddin İhsanoğlu	2.682	15,3
Selahattin Demirtaş	934	5,3

Frankfurt		
Toplam seçmen	190.933	
Kullanılan oy	17.181	
Geçerli oy	17.057	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	10.998	64,5
Ekmeleddin İhsanoğlu	4.452	26,1
Selahattin Demirtaş	1.607	9,4

Hannover		
Toplam seçmen	182.493	
Kullanılan oy	10.223	
Geçerli oy	10.167	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	6.686	65,8
Ekmeleddin İhsanoğlu	2.434	23,9
Selahattin Demirtaş	1.047	10,3

Karlsruhe		
Toplam seçmen	224.678	
Kullanılan oy	18.728	
Geçerli oy	18.612	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	13.048	70,1
Ekmeleddin İhsanoğlu	4.105	22,1
Selahattin Demirtaş	1.459	7,8

Münih		
Toplam seçmen	174.968	
Kullanılan oy	13.932	
Geçerli oy	13.847	
	Aldığı Oy	Oy Oranı
Recep Tayyip Erdoğan	8.934	64,5
Ekmeleddin İhsanoğlu	4.257	30,7
Selahattin Demirtaş	656	4,8

Bir İlk Böyle Geçti

Ozan DAĞHAN

Almanya'da bir ilk gerçekleşti. Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları Türkiye'de yapılan bir seçim için ilk kez sandık başına gittiler. Almanya'da kayıtlı 1.383.069 seçmenin sadece 111.819'u, yani %8,08'i sandığa gitti. Böylece ilk seçim, tüm beklentilerin tersine, olağanüstü bir düşük katılımı sonlandı.

Katılımın böylesine düşük olması karşısında, hangi adayın ne kadar oy aldığından daha çok, katılımın neden düşük olduğuna ilişkin yorumlar ortalığı kapladı.

İlk yapılan yorumlarda, Cumhurbaşkanlığı seçiminin yaz tatili dönemine denk gelmesi nedeniyle katılımın düşük olduğu öne çıkarken, uygulanan "randevu sistemi"nin ve 7 yerde oy kullanılmasının katılımı çok daha fazla düşürdüğü değerlendirildi.

Almanya'daki Türkiyelilerin yaz tatilinde yoğun biçimde Türkiye'ye gittiği tartışmasız bir gerçektir. Cumhurbaşkanlığı seçimi için oy kullanıldığı tarihlerde (31 Temmuz-3 Ağustos 2014) Almanya'nın pek çok eyaletinde yaz tatili başlamıştır. Baden-Württemberg, Bayern, Bremen, Hessen, Aşağı Saksonya, 27-31 Temmuz günlerinde yaz tatiline başlarken, Berlin, Hamburg, Kuzey Ren-Vestfalen, Reinland-Pfalz tümüyle tatil dönemindedir.

TÜİK verilerine göre, 2013 yılının yaz döneminde yurtdışında oturan Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı 2 milyon 340 bin kişi Türkiye'ye giriş yapmıştır. Bunun bir bölümü seçmen yaşının altındakilerden oluşmakla birlikte, yaklaşık 2 milyon seçmenin Türkiye'ye giriş yaptığı varsayılabilir. Her ne kadar TÜİK verilerinde hangi ülkeden ne kadar Türkiye Cumhuriyeti yurttaşının giriş yaptığına ilişkin ayrıntılı bilgi mevcut değilse de, bu nüfusun önemli bir bölümünün Almanya'dan gittiği söylenebilir. Bu yönüyle, Cumhurbaşkanlığı seçimine düşük katılımın temel nedeninin, yaz tatili olması ve yurttaşların Türkiye'ye gitmiş olmaları olduğu ileri sürülebilir.

Aynı biçimde uygulanan "randevu sistemi"nin de katılımı azalttığı söylenebilir.

Bilindiği gibi, Cumhurbaşkanlığı seçiminde oy kullanabilmek için, seçmen kütüğüne kayıtlı olmak yeterli kabul edilmemiştir. Seçmen durumundaki olanların konsolosluklardan "randevu" olmaları koşulu getirilmiştir. "Randevu"nun da büyük ölçüde internet üzerinden yapılması, ama buna karşılık pek çok kişinin internetle ilişkisinin olmaması, ister istemez katılımı düşürmüştür. Ancak bu durumun katılımı ne kadar etkilediğine ilişkin herhangi bir veri ya da bulgu mevcut değildir. Bu nedenle bu konuda kesin bir vargıya ulaşmak olanaksızdır. Söylenebilecek her şey sadece varsayımsal olacaktır.

Örneğin, gazetelerde, "Bazı dernekler üyelerine randevu alma hizmeti başlattı. Bazı bölgelerde ise gençler laptoplarıyla cami önlerine giderek, isteyen seçmenlere randevu alıyor." şeklinde haberler çıkmış ve

UETD (Avrupa Türk Demokratlar Birliği-Recep Tayyip Erdoğan'ın Almanya'daki toplantılarını düzenleyen kuruluş) "vatandaş bilinçlendirmek için sokakta, camide, alışveriş merkezlerinde mobil olarak insanlara randevu alma hizmeti de verdiklerini" açıklamıştır.

Bu haberlerden anlaşılacağı gibi, cami cemaatinin seçim randevusu almak konusunda fazlaca bir sıkıntıyla karşılaşmadığı görülmektedir. Bu durumda "randevu sistemi"nin mağdurları, büyük ölçüde cami cemaati dışında kalan kesimler olmaktadır.

Burada temel sorun, bizzat "randevu sistemi"nin kendisidir.

"Randevu sistemi"ni icat edip uygulatan resmi makam hiç şüphesiz YSK'dır. Ancak YSK, yurtdışında oy kullanılmasına ilişkin tüm kararlarını Dışişleri Bakanlığı'na danışarak almıştır. Bunun sonucunda, Dışişleri Bakanlığı'nın son yıllarda uygulamaya koyduğu ("vatandaşa kolaylık olsun diye") konsolosluk işlemlerinde randevu uygulaması, oy kullanılmasında da kullanılan bir yol olarak benimsenmiştir. Kendi cemaatinin randevu alabilmesi için her türlü "hizmeti" doğrudan onların topluca buldukları mekanlarda (camiler) vermeyi planlayan kesim başlangıçta bu uygulamaya hiçbir itirazda bulunmamıştır. Belki de daha ilk andan itibaren dağınık ve tekil insanlar olarak yaşayan ve belli mekanlarda toplaşmayan "ötekiler" in bu uygulamadan mağdur olacakları biline biline randevu uygulamasına gidilerek bir avantaj sağlanması planlanmış bile olabilir. Uygulamada görülmüştür ki, kendi cemaatlerine ne kadar "hizmet" götürmüş olurlarsa olsunlar, sonuçta seçime katılım kendi beklentilerinin çok altında gerçekleşmiştir. Bu sonuç karşısında randevu sistemine ilk tepki gösteren de kendileri olmuştur.

AKP'nin Kuzey Ren-Vestfalen seçim sorumlusu olarak görevlendirilmiş olan İstanbul Milletvekili Metin Külünk, ilk katılım sonuçları ortaya çıkar çıkmaz, "YSK'nın randevu inadının arkasında artık kötü niyet aradığını" açıklamıştır. (Ki aynı milletvekili, oy verme yeterliliğine sahip olmayan "engelli" bir kız çocuğunun oy kullanmasının engellenmesi üzerine, Essen Başkonsolosu Şule Özkaya'ya, "Bu çocuğu ağlatanı ağlatırım. Sizi de uyarıyorum. Essen Başkonsolosluğundan çok şikayet geliyor, işinizi doğru yapın. Vatandaşa doğru muamele yapın... Doğru muamele yapmazsanız Ankara'da bunun hesabını sorarım" diyerek tehdit eden kişidir.) Hatta daha da ileri gidenler oldu. "YSK'yı Paralel mi yönetiyor?" diye yazılar kaleme alındı. (Buradan anlıyoruz ki, doğrudan AKP'nin PR çalışmalarını yürüten DİTİB (Diyanet İşleri Türk İslam Birliği)-UETD'in cemaati ile Gülen cemaati Almanya'da da birbirlerinden ayrılmış.)

Başlangıçta kendileri için bir avantaj olarak gördükleri "randevu sistemi"ne karşı AKP ve onun Almanya'daki PR oluşumu olan UETD'in gösterdiği tepkiler gözönüne alın-

dığında, bu uygulamanın yaz tatiline girmeyen AKP seçmen kitlesini de mağdur ettiği söylenebilir.

Cumhurbaşkanlığı seçimine katılımın düşük olmasının bir başka nedeni olarak da, Almanya'da sadece 7 bölgede (Essen, Düsseldorf, Frankfurt, Karlsruhe, Münih, Berlin, Hannover) oy verilebilmesi olduğu söylenebilir. Bu durum, bölge dışında yaşayan yüz binlerce yurttaşın yüzlerce kilometre yol kat etmesine yol açtığından katılımın düşük olmasına yol açması doğal kabul edilebilir.

Burada en belirleyici olan, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Almanya arasında yürütülmüş olan görüşmelerdir.

Almanya uzun yıllardır Türkiyeli yurttaşların Almanya'daki seçimlerde, özellikle yerel seçimlerde oy kullanmasına karşı olduğu gibi, Türkiye seçimleri için Almanya'da oy kullanmalarına da karşı çıkmıştır. Gerçekçe, Türkiye'deki siyasal ilişkilerdeki gerilim ve bu gerilimin Almanya'ya yansıtacağı endişesi olmuştur. Bunun sonucunda Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Almanya arasında yapılan görüşme ve pazarlıklarda sınırlı yerlerde "randevu sistemi"yle oy kullanılmasında mutabakata varılmıştır.

Bu açıdan bakıldığında da, gerek "randevu sistemi"nin, gerekse 7 yerde oy kullanılmasının baş sorumlusu olarak Almanya karşımıza çıkmaktadır. Ama görüşmeleri ve pazarlıkları yapan tarafın Dışişleri Bakanlığı olduğu gözönüne alındığında, bu sonucun kabul görmesi elbette çok "manidar"dır. Almanya'nın "güvenlik endişesi" nedeniyle dayattığı uygulamanın kabul edilmesi, kendi kesiminin randevu almasını sağlayabilecek ve değişik yerlerden otobüsler kaldırarak seçmenleri sandığa taşıyabilecek maddi olanaklara sahip olduklarını düşündüklerini göstermektedir.

Kısacası, yurtdışında oy kullanma tarihlerinde Almanya'da yaz tatilinin başlamış olması, randevu sistemi ve oy kullanılacak yerlerin çok sınırlı olması seçime katılımı azaltan etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bütün bunlar, Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde Almanya'da Türkiyeli göçmen toplumunda bir seçim ortamının ya da seçim atmosferinin olmadığı gerçeğini değiştirmemektedir. Recep Tayyip Erdoğan'ın Köln ve Viyana'daki seçim şovları ve Selahattin Demirtaş'ın Berlin'de düzenlediği açık hava toplantısı ve Kemal Kılıçdaroğlu'nun seçimden iki ay önce Essen'de katıldığı kapalı salon toplantısı bir yana bırakılırsa, hiçbir siyasi partinin seçim propagandası yapmadığı ve seçimler için önemsenemez bir hazırlığı olmadığı görülmektedir.

AKP, tüm çalışmalarını DİTİB ve UETD üzerinden yürütmüştür. DİTİB, her ne kadar Alman yasalarına uygun olarak kurulmuş bir dernek statüsünde bulunsada, Türkiye devletinin gayri-resmi bir kuruluşu olarak 896 yerde camiye sahiptir ve başkanları Almanya büyükelçiliğinin din hizmetleri müşavirlerinden seçilmektedir. AKP iktidara

Yurtdışında oy kullanma tarihlerinde Almanya'da yaz tatilinin başlamış olması, randevu sistemi ve oy kullanılacak yerlerin çok sınırlı olması seçime katılımı azaltan etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bütün bunlar, Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde Almanya'da Türkiyeli göçmen toplumunda bir seçim ortamının ya da seçim atmosferinin olmadığı gerçeğini değiştirmemektedir. Recep Tayyip Erdoğan'ın Köln ve Viyana'daki seçim şovları ve Selahattin Demirtaş'ın Berlin'de düzenlediği açık hava toplantısı ve Kemal Kılıçdaroğlu'nun seçimden iki ay önce Essen'de katıldığı kapalı salon toplantısı bir yana bırakılırsa, hiçbir siyasi partinin seçim propagandası yapmadığı ve seçimler için önemsenemez bir hazırlığı olmadığı görülmektedir.

geldikten sonra 2004 yılında kurulan UETD'in Almanya'da 50 şubesi ve gençlik kolları ile kadın kolları bulunmaktadır. Bu yönüyle UETD, bir çeşit siyasal parti gibi örgütlenmiştir.

Böylesine maddi olanakları geniş ve doğrudan Türkiye devleti tarafından desteklenen kuruluşlar söz konusu olunca, AKP'nin parti olarak seçim çalışmaları yürütmesine gerek kalmamıştır. Ama aynı durumda olmayan ve yasal olarak Almanya'da örgütlenemeyen diğer partiler, özellikle CHP ve MHP de fazlaca seçim çalışması yapmamıştır. Herşey yurttaşların "duyarlılığına" ve elbette izledikleri ve okudukları varsayılan Türk medyasına bırakılmıştır.

Bütün bunların sonucunda, ister yaz tatili nedeniyle olsun, ister "randevu sistemi" ve 7 yerde oy kullanılması nedeniyle olsun, isterse muhalefet partilerinin gerekli propaganda çalışmaları yürütmemiş olmaları nedeniyle olsun, seçimlere katılım çok düşük olduğu gibi, seçimlere gösterilen ilgi de çok az olmuştur.

Buradan, yani düşük katılım ve ilgisizlikten yola çıkarsak, Almanya'daki Türkiyeli seçmen kitlesinin politikaya ilgi duy-

madıklarını, yani apolitik bir kitle oluşturduklarını söylemek mümkündür. Ama buna herkes katılmamaktadır. Örneğin, CDU'lu Federal Milletvekili Cemile Giousouf, bu durumu Türk vatandaşlarının Türkiye siyasetine ilgisizliği olarak değerlendirilemeyeceğini belirtmektedir.

SPD Federal Milletvekili Cansel Kızıltepe, biraz farklı olarak, "Bence her bireyin oy kullanıp, politikayı değiştirme isteği son derece kutsal ve önemli. Fakat burada yaşayan Türkler kırk yıldır ne Türkiye'deki seçimlere ne de Almanya'daki federal, eyalet ya da belediye seçimlerine katılabilmişler. Bu nedenle seçim kültürü insanlarımız arasında unutulmuş olabilir. Bana göre bunu tekrar canlandırmak gerekiyor." değerlendirmesini yapmıştır.

Öte yandan Cumhurbaşkanlığı seçimine katılımın çok düşük olmasını siyasete ilgisizliğin değil, "başarılı entegrasyonun" sinyali olarak değerlendirenler de olmuştur.

SPD'nin Federal Meclis Grubu uyum politikaları sözcüsü Rüdiger Veit, "Bazılarının çifte vatandaşlık tarafsızlığı olumsuz etkiler iddiası doğru çıkmadı. Buralı Türkler

Almanya için çok daha fazla ilgi duyuyor" değerlendirmesini yaparken, Yeşiller Eşbaşkanı Cem Özdemir, düşük katılımın "Türk politikacıların gelecekte Almanya'da boy göstermelerine ihtiyaç bırakmayacağını" söylemiştir. Federal hükümetin uyumdan sorumlu Devlet Bakanı Aydan Özoğuz, katılımın düşük olmasını Türklerin "Almanya'daki siyasete daha fazla ilgi duyması" olarak yorumlamıştır.

Tüm bu değerlendirme ve yorumlara rağmen, Almanya'daki Türkiyeli yurttaşların, gerek Alman siyasetine, gerekse Türkiye'deki siyasete fazlaca ilgi duymadıkları bir olgudur. Elbette Almanya'daki Türkiyeli göçmen toplumunun kendi anadillerine ve çocuklarının geleceğini belirleyen eğitime olan ilgisiyle (ilgisizliğiyle) kıyaslandığında, Türkiye'deki siyasete daha fazla (ancak bu kadar) ilgi gösterdikleri söylenebilir.

Bilinmesi gerekir ki, Almanya'daki Türkiyeli göçmen toplumunun büyük bir kesimi için Türkiye'deki siyasal gelişmeler sadece ülkeye gittiklerinde anlam ve önem kazanmaktadır. Bu da, kendilerinin yol güzergahındaki fiziki değişimlerle sınırlı bir anlam ve önemdir. Türkiye insanları gibi

Almanya'daki Türkiyeli yurttaşlar için de "siyaset" belalı bir iştir. Bu belalı işle ilgilenenler başlarını belaya sokmaktan kaçınmazlar. Bu da siyasete olan ilgisizliğin en temel nedenlerinden birisidir.

Herşeye rağmen Cumhurbaşkanlığı seçiminde tüm engellere rağmen Almanya'da 111.819 kişinin, yani seçmenlerin %8,08'inin oy kullanması önemsenmesi gereken bir olaydır. Bu 111.819 kişiye gümrük kapılarında oy verenler de eklendiğinde yaklaşık 250 bin kişinin Türkiye'deki siyasetle doğrudan ilgilendiklerini göstermektedir. Bu hiçbir biçimde azımsanacak bir kesim değildir. Üstelik Türkiye içinde Cumhurbaşkanlığı seçimine katılım oranının diğer seçimlere göre daha düşük olması (%77) nasıl ki Türkiye'de siyasete ilgisizlik olarak değerlendirilemiyorsa, Almanya'daki düşük katılım da o ölçüde siyasete ilgisizlik olarak değerlendirilmemelidir.

Almanya'da yaşamak durumunda olan Türkiyeli yurttaşların siyasete ve siyasetin bir aracı olarak kabul edilen seçimlere olan ilgi ya da ilgisizliğinin en açık biçimde 2015 yılındaki genel seçimlerde ortaya koyacaklarını şimdiden söyleyebiliriz.

Avrupa Almanyası'ndaki "Kayıtsızlık"

Osman ÇUTSAY

Tuhaf ya da maskaralık olarak nitelendirilebilecek bir seçim oyunu geride kaldı. Türkiye'deki bu tuhaflık, Avrupa'nın hegemon ülkesi Almanya için yine bir tür iç politika unsuruydu. Endişeli Berlin, Erdoğan'ın biraz kırılarak önde çıktığı sonucunu memnuniyetle karşıladı. "Sıkıntı yok" yani. Neden?

Kıvılcımları sıçrayacak bir yangın tehlikesi henüz görülüyor da, ondan. Oysa şunu biliyoruz: Türkiye, devrimci öncü eksikliği ne düzeyde seyrederse seyretsin, giderek derinleşen bir devrimci durumdan geçiyor. Sadece parlamentonun değil, yerleşik siyasetin tümüyle sokaktan, daha doğrusu zenginlerin hep birlikte somut gerçeklikten koptuğunu söyleyebiliriz. Mesele o değil, mesele Türkiye'deki bu kırılmanın, belki bir kez daha kırılarak, Alman iç politikasına yansması. Buna ileride ve başka vesilelerle dönmemiz gerekebilir.

Fakat biz, buradan el alarak, başka bir şey söylemek istiyoruz.

Şunu: Şaka gibi, ama ortada somut bir gerçek var. Avrupa'da 5 milyonu aşkın Türkiye kökenlinin yaşadığını biliyoruz. Türkçe konuşan bu topluluğun en hareketli ve ilgili kesimi Almanya'da. Burada yaşayan 3 milyonluk bir toplumun Türkiye'deki gelişmelere son derece duyarlı olduğu, hatta büyük bir bölümünün kafasıyla ve kalbiyle hâlâ Türkiye'de yaşadığı, ortak bir saptamaydı. Dolayısıyla, bu toplumun, Türkiye'deki cumhurbaşkanlığı seçimine de çok

duyarlı olacağı, bu nedenle kendisine bahsedilen "seçme" olanağını geniş biçimde kullanacağı düşünülüyordu. Kullanmadılar.

En zengin "yandaşlar", örneğin Köln merkezli Avrupalı Türk Demokratlar Birliği (Union Europäisch-Türkischer Demokraten - UETD) kendince geniş bir kamuoyu çalışması yaptı. Erdoğan Almanya'ya geldi. Tepkiler daha büyüktü. Sonuçta, yandaşlar kadar muhaliflerin de ortak görüşü, Almanya'daki Türkiyelilerin Türkiye konusunda çok duyarlı ve ilgili olduğu yolundaydı. Avrupa oylarının cumhurbaşkanlığı seçiminde kilit bir rol oynayabileceğine inanıyorlardı.

Herkes boş çıktı.

Biz, yarı şaka yarı ciddi, boykotçular olarak haklı çıktığımızı söyleyebiliriz. Alman medyası da şaşkıncı, oy kullananların yüzde 10'u bile bulmadığını yazdı. Türk kaynaklar katılımın yüzde 8.2'de kaldığını kaydetti. Yani seçmenin yüzde 92'si sandığa gitmemiş, Türkiyelilerin Türkiye'ye ilgisi ve gelişmeler karşısındaki "duyarlılığı" da kuvveden fiile çıkamamıştı. Almanya tam bir şaşkınlık merkezi oldu. Peki.

Şimdi, bu yarı trajik yarı komik sonucun tetiklediği iki mesele var.

Bir: Batı Avrupa'da tirajları yerlerde süren, toplumun tamamen dışındaki Türkçe gazetelerin ve diğer medyanın yoğun propagandasının hiçbir anlamının kalmadığı, büyük etkisizliği yeniden gözlemlendi. Bu

bilgi perçinlendi. Türkçe medyadan gelen çağrıların Türkiye kökenli bir nüfusun sadece yüzde 8'ine falan ulaşabilmiş olması, bir sektörün çoktan bittiğine yönelik bir işaret. Sinyal değil, somut veri. Panik halinde ve panayıp cazgırlarını aratmayacak şiddetteki seçimlere katılım çağrılarında kulak asılmamıştır. Yüzde 8'i, Erdoğan, İhsanoğlu ve Demirtaş'ın Avrupa'daki toplam gücü olarak yorumlayabiliriz. İnsanlar bu maskaralığı pek ciddiye almıyor.

Böyle bir sonuç, Türkiye dışında bir Türkiye yaşandığı gerçeğine yeniden eğilmeyi gerektiriyor kuşkusuz. Ama Türk medyasının etkisizliği ortadadır. Hürriyet ve Zaman başta olmak üzere, tek tük gazeteleri okuyanlar, o korkunç televizyonları izleyenler, bu merkezlerden gelen telkinleri hiç ciddiye almıyor. Bağlar tümüyle kopmuştur. O zaman, bu sektörün, bu haliyle yakın bir gelecekte tasfiyesi kimseyi şaşırtmayacaktır.

İki: En önemlisi, Berlin'in bu kamuoyu araştırması sonucu aldığı derin nefestir. Alman siyaset sınıfı gerçekten çok rahatladı ve 3 milyonluk bir kitlenin, tıpkı daha önceleri Yugoslavya, Sovyetler Birliği, Arap dünyalarındaki felaketlere, bu ülkede gösterilen tepkilerden daha farklı bir tepki göstermeyeceğini gördü. Almanya'daki Rusların, Sırpaların, Arapların "gıkı çıkmamıştı" ülkeleri yıkılırken. İşte sandığa gitmeyen Türk seçmenleri de benzer bir tepki verdi. Berlin Türkiye'deki cumhurbaşkanlığı için

kurulan sandıklara ilgisizliği böyle okudu: Almanya'daki Türkler ve Kürtler, bu ülkede yaşayan Sırpaların, Hırvatların, Boşnakların 15 yıl önceki Yugoslavya kayıtsızlığını adeta aynen paylaşıyordu; Türkiye yıkılsa bile yerinden kıpırdamayacak ve oradaki gelişmelere uzaktan bakmakla yetinecekti. Omuzlarını silkecekti. Korkulacak bir şey yoktu. Nitekim Yeşiller Partisi'nin Türk kökenli Eşbaşkanı Cem Özdemir, SPD Başkan Yardımcısı Aydan Özoğuz gibi politikacı akranlarıyla birlikte, "Böylesi iyi oldu, Türklerin anteni Ankara'ya değil, Berlin'e dönük" mealindeki açıklamasıyla nasıl rahatladığını kayıtlara geçirmiş oldu. Türkiye kökenli 3 milyonluk bir kitle, Türkiye altüst olsa da Almanya'da sessiz kalacaktı. Bu, tüm Alman siyaset sınıfının duygusuydu.

"Buradaki Türkler ve Kürtler, Türkiye'ye kayıtsız" diye düşünen bir siyaset ikliminin, Türkiye ilgili istediği planları yapabileceğini, kendisini bazı olumsuz beklentilerle sınırlamayacağını anlıyoruz. İçeride elini tutan bir "kitle" yoktur.

Türkiye'deki seçim tiyatrosunun Avrupa Almanyası'na düşen gölgesi, ilk adımda böyle. Fakat bu "rahat nefesin" çok sıkıntılı sonuçları olacaktır. Üç bölgede kıl payı hegemonya alanlarına bölünmüş ve bunların her biri ayrı bir saatli bombaya dönüşmüş Türkiye'de, üç "gizil" iç savaş bölgesine yönelik dış oyunların, bu kayıtsızlıktan güç alacağı kesindir. Bunu düşünmemek olmaz.

Mevcut Dil Düzeyi Belirleme Yöntemlerinin Yetersizliği

Prof. Dr. Ernst APELTAUER

Öncelikle PISA sonuçları ve ardından yapılan karşılaştırmalı çalışmaların başlattığı kamusal tartışmalarda dil düzeyini belirleme ve dil desteği özel bir öneme sahip olmuştur. Genel olarak, dil desteği sadece dil düzeyini belirleme yöntemlerinin sonuçlarına dayanıldığı yararlı olduğu, böyle bir temel üzerinde uygun bir planlama ve destek önlemlerinin uygulanmasının olanaklı olacağı iddia edilmektedir. Sorunu bu bağlamda değil, ama daha inandırıcı olan gözlemlerimize ve veri analizlerimize dayanarak ele alacağız. İkinci Dil Olarak Almanca'daki gelişmelerin yeterince değerlendirilmesi ve desteklenmesi için şu an piyasadaki yöntemlerde görülen yetersizliklerin ve diğer etmenlerin dikkate alınması gerekir.

Zaten Vygotsky, bu testlerin öğrencinin geçmişte elde ettiği deneyimlerin ve bilginin ne olduğunu sınırdığına işaret etmiştir. Bu yolla gelişim potansiyeli (*daha sonraki gelişme alanı*) anlaşılabilir. Buna ek olarak, aynı zamanda öğrencilerin performansı ve motivasyonu belirlenir. Ve bizim veri analizlerimiz göstermiştir ki, öğrencilerin kendi dil edinme süreçlerini, önceden düşünülenlerden (bkz. Apeltauer 2010) çok daha fazla denetlenmelidir, ayrıca gelecekte bu öğrencilerin özenle çabaları daha ayrıntılı olarak kaydedilmeli ve desteklenmelidir. Öğrenciler kendi ortamlarında kendini sınar ve bu yolla elde ettikleri dili bağımsız olarak geliştirirler. Yetişkinlerin ve diğer çocukların yardımıyla, zorunlu hallerde onların yardımı olmaksızın da bunu yaparlar. Onlar kendi (iç) müfredatlarını izlerler (bkz. Swain 2000). Bu müfredat, okul öncesi ya da okul müfredatına denk gelebilir, ama farklı da olabilir. Pratikte, teşvik önlemlerinin ikinci dil gelişimine faydalı olamayacağı gibi, aynı zamanda engel anlamına da gelebilir.

Şu anda ikinci dil edinimi araştırmalarında sözdizimsel alanında dil edinim dizgelerinde bir uzlaşma vardır. Bu uzlaşma, sözde bir uzlaşmadır. Meisel/Clahsen/Pienemann'ın 1981 tarihli implikasyon (gereklilik/içerme/ima/zımnı/etki) teorisi ve araştırma sonuçları, bu araştırmacılar tarafından sunuldu (bkz. Clahsen/Meisel/Pienemann 1983; ZISA-Projesi). Bu implikasyon teorisi, elde edilen, öngörülen bir c olgusu, zaten kazanılmış olan b olgusudur ve daha sonra b olgusu, çok daha önceden elde edilmiş bir a olgusudur. Diğer bir ifadeyle, c, b'yi içerir ve b, a'yı içerir. Bu edinim dizileri, 2000 yılında Diehl tarafından geniş kesit bir çalışmayla kısmen doğrulanmıştır. Cenevre araştırmacıları son iki aşamaya ilişkin farklı bir dizge bulmuşlardır: Kendi verilerinde, 4 (devrik cümle/*Inversion*) ile 5 (filin sonda oluşu/*Verbendstellung*) yan cümlede yer değiştirdiğini ve 5'in 4'ten önce geldiğini göstermişlerdir. Araştırmacılar, bu farklı dizgenin ilk dilin Fransızca olması nedeniyle olabileceğini düşünmektedir. Şu anda hangi dizgenin "doğru" olduğu belirsizdir. Ama aynı zamanda tek tek aşamaların sabit kabul edilip edilmeyeceği de, sonraki aşamada edinim için öngereklilik olup olmayacağı da belirsizdir.

Şimdi 2007 verilerine dayanan bireysel çalışmalar, öğrencilerin dil edinimi aşamalarına ilişkin Clahsen/Meisel/Pienemann postulatının birlikte çalıştırılabileceğini göstermektedir. Son iki aşama için devrik cümle ve filin sonda oluşu (*verb-end*) için geçerlidir. Ama iki edinim aşaması birbiri ardına değil, aynı anda ya da –Cenevre araştırmacılarının bulduğu gibi– farklı sırayla çalıştırılabilir. Bu durumda implikasyon teorisinin geçerliliği şüphelidir. Bu belki de, Clahsen/Meisel/Pienemann'ın edinim aşamalarının geniş bir anket aralığına (ZISA projesinde 6-8 hafta

saah olmasından kaynaklanıyor olabilir. *Kiel Modeli*'nde veriler 2-3 hafta aralıklarla toplanmıştır. Bu yolla hemen hemen iki kat daha fazla edinim aşaması elde edilmiştir (bkz. Kuyumcu 2014). ZISA projesi kapsamında tasarlanan sözdizimsel edinim aşamalarının genişletilmesi gerekir. Çünkü edinim aşamaları hem aynı hem de farklı ilerlemeyi kaydedebileceği gibi, edinim dizisi herhangi bir düzenlilik gerektirmediği gibi, gelişim eğilimleri değişebilir. Dil düzeyi belirleme yöntemi, ZISA projesinde 5 edinim aşamasına dayanıyor olması nedeniyle, sadece ilk ve belirsiz verileri sonuç olarak göstermesi, bir öğrencinin gelişiminde belirlenen sıradan farklılık ortaya çıktığında yanıltıcı olabilir.

Şimdi bu ifadeleri somut biçimde örnekleyelim. ZISA projesinde 2. aşamanın (zarf öncesi) arkasından gelen 3. aşama (uzaklık konumu) aşağıdaki yapılar şeklinde özetlenebilir: Yardımcı fiil+mastar, di'li geçmiş zaman yapısı ve farklı biçimlerde ayrılabilen fiiller. Bundan sonra – Clahsen/Meisel/Pienemann'ın savına göre– 4. (devrik cümle) ve 5. (yan cümlede filin sonda oluşu) aşamalara geçilebilir. Elimizde mevcut olan uzun erimli veriler nedeniyle, 3. aşamadaki olgu tekil öğrencilerde çok farklı zamanlarda görülebiliyor. Verilerde yardımcı fiil+mastar yapısı görece olarak daha erken görülürken, di'li geçmiş zamanın ortaya çıkması bazen aylarca sürebiliyor. Genellikle ayrılabilen fiiller (farklı şekillerde) daha geç öğreniliyor. 3. aşamadaki (uzaklık konumu) şu şekilde ifade edilebilir:

Yardımcı fiil + mastar → di'li geçmiş zaman → ayrılabilen fiil (farklı şekillerde)

Devrik cümlede (4. aşama) buna benzer iki farklı evre izlenmektedir: 1) Evet-hayır sorularında devrik cümle ve 2) zarfların belirlenmesi. *Kiel Modeli*'ndeki çocuklarda 1. evre, 2. evreden hemen hemen yarım yıl daha önce kullanıldı. İlk kullanımda farklı biçimde ayrılabilir fiillerin kullanımını 1. devrik cümle evresiyle hemen hemen örtüşmektedir. İyi öğrenenlerde yan cümlelerin (*weil*-cümleleri) hemen hemen eşit zamanda kullanıldığı gözlemlenmiştir. Ve Kiel çocuklarında 2. aşamadaki zarf kullanımının di'li geçmiş zamanın (3. aşama) kullanımıyla eşit zamanda öğrenilmesi göze çarpan bir durumdur. Diğer bir ifadeyle, bu çocuklarda 2. aşama ve 3. aşama sırayla değil, birbirine paralel olarak ortaya çıkmaktadır.

Bütün bunların dil düzeyi belirleme yöntemiyle ve dil desteğiyle ne ilgisi vardır?

Mevcut dil düzeyini belirleme yöntemi, her yerde ZISA projesinde ilk kez öne sürülen sözdizimsel edinme dizilerine dayanmaktadır. Eğer bu (varsayımsal) aşamalar hiçbir kesin sıralamayı garanti edemiyorsa –bu durumda dil düzeyi belirleme araçlarının piyasada ne doğru ne de güvenilir veriler elde edemediği kanısı yaratır–, son veri analizlerine göre edinim aşamalarının düzeltilmesi gerekir. Daha da kötüsü, şu anda diğer dil alanlardaki edinim düzeyleri hakkında çok az şey bilinmesi ve sözdizimsel gelişimde otomatik olarak diğer dil alanlarına (sözcük hazinesi ya da morfoloji/biçimbilim) bağlanmayışıdır. Yani, bugün bu tür bağlantılar üzerinde sadece spekülasyon yapılabilir. Bu durumdan destek önerileri türetmek sorunludur (ayrıca bkz. Heilmann 2012, Grieshaber 2010 ve 2014).

Özetle söylemek gerekirse, ikinci dil gelişimini değerlendirmek için mevcut araçlar ne doğru ne de güvenilir veriler sağlamamaktadır. Implikasyon teorisine, edinim

aşamalarının keskin bir dizisine ilişkin ilginç bir yapı önerildi. Ama implikasyon teorisi, bizim ampirik verilerimizle büyük ölçüde uyumlu değildir. Sonuç olarak, dil düzeyi belirleme araçlarının temelleri yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Yeni aşamalar göz önüne alınması gerekir ve keskin dizilerin değişik varyasyonları kabul edilmelidir.

Implikasyon teorisine ve kesin edinim dizisine eleştirel bakış açımız, *Kiel Modeli*'nde okul öncesi çocuklar üzerine tekil olay çalışması verilerine dayanmaktadır. Bu tür uzun süreli araştırmalar, büyük anket aralığıyla yapılan kesitsel çalışmalar ya da araştırmalar gelişim süreçlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Sonuçlar sınırlı ölçüde genelleştirilebilir ve sorgulanmadan eski öğrencilere aktarılmamalıdır. Bu çalışmalar, sonuçları daha güvenilir hale getirecek ya da gerektiğinde yeniden uyarlayabilecek uygun araştırmalar ve ek tamamlayıcı nicel çalışmalar gerektirmektedir. Ancak o zaman, teşvik önerilerinin yeniden tasarlanması ve uygulanması için daha güvenilir veriler söz konusu olabilir. O zamana kadar doğru gözlemlere ve veri analizine dayalı destek önlemleri alınmalıdır. Burada bizim için önemli olan unsur –bugün yapıldığı gibi– sadece öğrencilerin geçmişlerini incelemek olmamalıdır. Aynı şekilde *bir sonraki dil gelişim alanlarını ve öğrencinin yoğun çalışma alanını* da araştırmak gerekir (bkz. Apeltauer/Şenyıldız 2009, Apeltauer 2013). Bu etmenlerin yanı sıra öğrencinin motivasyonu ve başarımı da göz önüne alınarak, bugün geçerli olan önlemlerin yerine yeni teşvik önlemleri uygulandığında daha çok etkili olacağını umut ediyoruz.

Çeviri: Die Gaste

Kaynakça

- Apeltauer, Ernst 2007: Grundlagen vorschulischer Sprachförderung; Flensburg (Sonderheft 4 der Flensburger Papiere zur Mehrsprachigkeit und Kulturreichhaltigkeit im Unterricht; 135 S.)
- Apeltauer, Ernst/ Şenyıldız, Anastasia 2009: Von der Sprachstandsdiagnose zur gezielten Sprachförderung. In: Schulverwaltung, Zeitschrift für Schulleitung und Schulaufsicht 4, 2009, 24 – 26.
- Apeltauer, Ernst 2010: Lerner selbststeuerung im Vor- und Grundschulbereich. In: Rost-Roth, Martina Hg.: DaZ-Spracherwerb und Sprachförderung Deutsch als Zweitsprache; Freiburg: Fillibach, 99 – 123,
- Apeltauer, Ernst 2013: Perspektiven sprachlicher Frühförderung. In: Decker-Ernst, Yvonne/Oomen-Welke, Ingelore Hrg.: Deutsch als Zweitsprache: Beiträge zur durchgängigen Sprachbildung; Stuttgart: Fillibach/Klett, 119 – 139.
- Clahsen, Harald/Meisel, Jürgen/Pienemann, Manfred 1983: Deutsch als Zweitsprache; Der Spracherwerb ausländischer Arbeiter; Tübingen: Narr
- Diehl, Erika/Christen, Helen/Leuenberger, Sandra/Pelvat, Isabelle/Studer, Thérèse 2000 Hrg.: Grammatikunterricht: Alles für der Katz? Untersuchungen zum Zweitspracherwerb Deutsch; Tübingen: Niemeyer
- Grieshaber, Wilhelm 2010: Spracherwerbsprozesse in Erst- und Zweitsprache; Duisburg: Universitätsverlag
- Heilmann, Beatrix 2012: Diagnostik & Förderung leicht gemacht; Stuttgart: Klett
- Kuyumcu, Reyhan 2014: Sprach(en)entwicklung und Sprachreflexion, Drei Fallstudien zu zweisprachig aufwachsenden Vorschulkindern mit Erstsprache Türkisch und Zweitsprache Deutsch; Tübingen: Stauffenburg
- Meisel, Jürgen/ Clahsen, Harald/Pienemann, Manfred 1981: On determining developmental stages in natural second language acquisition. In: Studies in Second Language Acquisition 3, 109 – 135.
- Swain, Merrill 2000: The Output-Hypothesis and beyond: Mediating acquisition through collaborative dialogue. In: Lantolf, James, P. ed.: Sociocultural Theory and Second Language Learning; Oxford: University Press, 97 – 114.
- Wygotski, Lew, S. 1969: Denken und Sprechen; Frankfurt: S. Fischer

Ne Kadar Erken Olursa, O Kadar İyi... Yaş ve Dil Edinimi

Flensburg Üniversitesi Danca Dili ve Edebiyatı Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Elin FREDSTED

Yaş ile birinci, ikinci veya bir yabancı dil ediniminin olası ilişkisi onlarca yıldır ciddi olarak tartışılmaktadır. Ancak burada “yaş” ile kastedilenin “*age of acquisition*” anlamında kullanıldığının belirtilmesi gerekiyor; yani bir kişinin yeni bir dille ilk kez ilişkisinin olduğu yaş. Lenneberg 1967’de dil ediniminde “kritik” denilen, son derece hassas bir evre ile ilgili hipotezini yayınladığından beri, ergenlik çağından sonra yeni bir dil ediniminde kişinin zorlandığı ve hatta yeni başlanan bir yabancı dilde üst bir düzeye ulaşmasının, çok ender karşılaşılan bir durum olduğu genel olarak geçerli bir görüş haline gelmiştir. Bu, beynin sinirsel gelişiminin belli bir olgu (konumuzda dil edinimi olgusu) için bir tür zamansal pencere açtığı ve yenden kapadığı ile açıklanmaktadır. Özellikle dil ediniminin dilbilgisel-sözdizimsel açısından geçerli olan bu pencerenin açık olduğu sürece, dil edinimi fazla zorlanmadan ve en yüksek başarı oranıyla gerçekleşebilir. Bu, neden küçük çocuklarda ilk dil ediniminin oldukça eşit bir gelişimle sabit ve öngörülebilir aşamalardan geçtiğini ve neden az derecede öznel farklılıkların en elverişli başarıyı belirleyici olduğunu açıklar. Buna karşın gençlerde ve yetişkinlerde ikinci ve yabancı dil edinimi üst derecede farklılık ve belirsiz bir sonuç özelliğine sahiptir. Her ne kadar Lenneberg birincil olarak ilk dil edinimine ilişkin “kritik” bir yaş ile ilgilenirse de, yabancı dillerin ergenlikten sonra bilinçli olarak ve “*labored effort*”la, yani çaba göstererek ve emek vererek öğrenilmeleri gerektiği belirlenmesinde bulunmuş, böylece ikinci ve yabancı dil edinimi için geçerli olabilmesi için, bu hipotezin kritik dönemin sonrasına ilişkin de geliştirilebileceği düşüncesini ifade etmiştir (Lenneberg 1967: 176).

Sonraki yıllarda, yaş ve yeni bir dil edinimi yetisinin ya da öğreniminin birbiriyle ilişkisine odaklanan ve bu arada birinci ve ikinci yabancı dil ediniminin benzerliklerini ve farklarını göz önünde bulunduran sayısız ampirik araştırma yayınlandı. Edmondson & House (2011) dil öğretimi araştırmasına girişlerinde birçok araştırmanın yöntemlerini ve sonuçlarını değerlendirdiler. Burada, başka şeylerin yanı sıra hangi öğrenci grubunun, hangi dil eşlerinin ve dil ediniminin hangi bakış açısının somut olarak incelendiğine bağlı olmak üzere, hiç de homojen olmayan bir tablo ortaya çıkıyor (Grosjean & Li 2013’e de bakınız).

Son yılların araştırmalarındaki eğilim, Lenneberg’in hipotezinin farklı alanlarda değişiklikler yapılması gerektiğine ilişkin. Meisel, 2011 tarihli kitabında Lenneberg’in ergenliği en verimli dil edinimi aşamasının son noktası olarak varsaymasının onaylanamayacağını ve dil ediniminin farklı alanlarının birbirinden ayrı görülmesi gerektiğini vurguluyor. Örneğin kritik aşama teorisi, yeni sözcük hazinesi edinimi yetisini değil, öncelikli olarak dilbilgisinin farklı açılarını içeriyor (Meisel 2011: 204). Burada aksansız bir telaffuzu da (bkz. Fredsted 2011) eklemek istiyorum.

Dilbilgisi söz konusu olunca, onun her alanının aynı gündeme tabi olmadığını varsaymak için nedenler var. Buna bağlı olarak “kritik aşama”, daha çok beynin yeni dilbilgisinin keşfi, algılanması ve entegrasyonu konusunda özel olarak hassas olduğu aşamaların bir bileşimi olarak anlaşılmalı. Sanki ikinci ve yabancı dil ediniminin, kaçırılırsa kesin olarak son derece kötü bir gelişim gösterdiği keskin bir sınır varmış gibi yorumlanmamalı. Ancak gerçekte de yaşantılarında sonradan yeni bir dille uğraşan dil öğrencilerinde büyük kişisel bir fark var.

Lenneberg’in zaman ufkuna ilişkin (ergenlik) yapılan pek çok araştırma onun varsayımının yanlış olduğunu be-

lirtti: Hyltenstam ve Abrahamson (2003:575) bu konuya ilişkin araştırma literatürü değerlendirmelerinde, en önemli sınırın 6-7 yaş sınırı olduğu sonucuna varıyorlar. Eğer bir çocuk bu yaştan önce ikinci bir dille tanışır, bu dilin öğrenicisi olarak –yeterli dilsel tahrik ve iyi öğrenim koşulları olması koşuluyla– anadiliyle konuşan birisi (*native speaker*) olarak algılanmasını sağlayacak bir düzeye ulaşabilecektir.

Bilgisayar tomografisiyle yapılan araştırmalar da yaklaşık 6 yaş civarında önemli bir sınıra işaret ediyorlar. Örneğin, Kim *et al.*, daha 1997’de 6 yaş öncesi (yabancı dille) ilk tanışıklığı olan yetişkinlerin her iki dil içinde üst üste oluşmuş bir sinir merkezine sahip olduğunu, buna karşın 6 yaşından sonra yabancı dillerle tanışan yetişkinlerin her iki dil için de iki ayrı dilbilgisel merkeze sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca hem başka linguistik hem de neuro-linguistik araştırmalar da üç buçuk ile dört yaş arası önemli bir sınır olduğuna işaret etmektedirler. Burada kısıtlı yer olduğundan bu araştırma literatürünün tanıtımı eksik kalacak, ancak *linguistik* ve *neurolinguistik* araştırma literatürünün ilginç bir değerlendirmesini diğerlerinin yanı sıra Meisel (2011) ve Grosjean & Li (2013) de bulmak mümkün.

Yukarda anılan deneysel araştırmalar ayrıca çok küçük çocukların dilsel seslerin ediniminde avantajlı olduğunu bildirmektedirler. Bu nedenle çok erken yaşta dil edinimine başlayan birinin ikinci ya da yabancı dilde aksansız bir telaffuza ulaşma konusunda çok fazla şansa sahip olduğu varsayılabilir. Psikolinguist Patricia K. Kuhl (2004 ve sonrası) deneylerinde 0 ila 12 yaş arasındaki bebeklerin ilk dillerinin fonetik ve vurgusal temellerini keşfetmekte ve içselleştirmekte olduklarını tespit etmiştir. Bu bağlamda önemli olan, çocuğun daha 9 aylıkken birinci dilin, dile özel ses uyumlarını tanıyabilecek durumda olmasıdır. Çocuk 11 aylıkken artık birinci dile ait olmayan sessiz harflere algısal tepki gösterecektir. Bu, “yabancı” sessiz harflerin dilsel önemi yok diye ayrıştırılmasıdır. Aynı zamanda çocuk birinci dilin sessizlerine karşı normalin üstünde dikkat göstermektedir. Kuhl ayrıca dilde tipik olan aksanların –örneğin birinci hecede aksan gibi– çocuğun potansiyel sözcük adaylarını tanımlamada yardımcı olduğunu da tespit etmiştir. Anadiline yakın bir telaffuzun dilin diğer açılara kıyasla çok daha kısa bir evreye sahip olduğuna ilişkin deneysel sonuçlar, ikinci dil edinimine ilişkin pek çok ampirik araştırmayla onaylanmıştır.

İletişimsel yeti ve kelime hazinesi alanlarındaki araştırmalara, daha çok iletişimsel beceriler ve hedef diliyle ilişkisinin uzunluğunun bağlantısından söz etmektedirler. Ancak sürenin uzunluğu tek başına gramatiksel ya da sözdizimsel doğru eğilimi belirlemez. Ancak burada beynin öğrenilemedeki nörolojik gelişimi genel olarak olumsuz değerlendirilemez: Elbette ki beynin gelişimi olumlu bilişsel etkilere sahiptir. Ancak halen daha gizemli kalan, yaş büyük öğrencilerin daha fazla beyinsel güç harcamalarına rağmen, yine de dil ediniminin belli bölümlerinde (örneğin telaffuz, cümle yapısı, sıfat tamlaması vb.) ortalama olarak çocuklardan daha kötü sonuç almalarıdır.

Kendi Verilerim ve Araştırmalarım

Alman-Danimarka sınır bölgesinde yaptığım araştırmalardan bazı gözlemlerimi kısaca aktarmak istiyorum. Bir azınlıklar okulunun 2. sınıfına (ikinci yarıyıl) giden üç

çocukta elde ettiğim verilerin küçük bir kesiti söz konusu olan. Bu üç çocuğun 6 yaş öncesi birinci ve ikinci dil ediniminde farklı koşulları olmuştur. Yani geçmişe yönelik bir bakış açısıyla yapılmış bir analiz olup, yaş faktörünün ikinci dille ilk yoğun ilişki kuruluşuyla ilişkili etkisine, hem de birinci dilde ve diller arasındaki denge konusunda çocuğun dil yetisine ilişkin çıkarımları sağlar. Çocuklara bir resim verildi ve bu resim hakkında bir hikaye anlatmaları istendi. Aynı araştırma yöntemi farklı günlerde her iki dilde de uygulandı, ancak aynı resimli kitaptan farklı resimler kullanıldı. Çocukların hikayeleri Astrid Westergaard tarafından 2007’de kayıt edildi ve transkriptleri oluşturuldu.

Baştan beri Almanca ve Danca ile büyümüş olan A hikayesinde ne Almancada, ne de Danca’da dilbilgisel ya da sözdizimsel hataları yapmıyor. A –yan cümlelerin de– sözdizimine Almanca ve Danca’da egemen. Sadece yer yer daha güçlü dilin (Danca), örneğin “mola veriyorlar” yerine “mola tutuyorlar” gibi etkileri görülüyor.

B aile dili olarak Danca ve resmi dil olarak 3 yaşından itibaren Almanca ile büyüdü ve böylece ardışık çokdilliliğe bir örnek. Ancak B’nin birinci dili olan Danca’da da güçlü fiil çekimlerinde ve birleşik fiil türleri oluşturmada bir sürü sorunu var. Almancada B’nin geniş bir sözcük hazinesi var, fakat isimlerin aktif ve pasif hallerini ve çekimlerini belirlemede ciddi sorunları var. Birçok öge onun Almancanın bir çekim dili olduğunun farkına varmadığına işaret ediyor. Ayrıca genel olarak da B’nin hangi sisteme dayanarak isimlerin aktif ve pasif hallerini belirlediğini tespit etmek zor gözüküyor. Tıpkı Danca’da olduğu gibi B Almancada da güçlü fiilleri zayıf çekime tabi tutma eğilimi gösteriyor (örneğin “*geschlafen*” yerine “*geschlafft*”). Almancadaki gelişim halen birinci dildeki gramatik bilgisinin aktarılmasının izlerini taşıyor.

Almancanın dilbilgisine yakınlaşma eğilim sistemleri (*approximative Systeme*) ile gerçekleşiyor: İşlevsel ve dilbilgisel yapılar birinci dilden devşiriliyor ve bu aşamada sadece yer yer ikinci dilin yapısı yerlerine geçiyor.

Aynı şey ikinci dildeki dilbilgisel gelişim eğiliminin çizgisel eğilimi için de geçerli – hem tek tek cümle parçalarında (örneğin “gencin lastik botları” yerine “genç lastik botlar” Danca öne alınmış ismin tamlayan durumu), hem de Danca ve Almancanın ortak özelliği olan cümle düzeyinde, B ağırlıklı olarak özne-fiil-nesne-yapı şeklindeki ana cümlelere “sıkı sıkıya tutunur”. Ancak sınırlandırıcı olarak B’nin açık olarak ilk dilinde de belli dilsel zorlukları olduğunu, çünkü B’nin yaşantılarına uygun fiil kullanımlarını Danca’da da göstermediğini belirtmek gerek.

C aile dili olarak Almanca ile büyüdü ve Alman bir çocuk yuvasına gitti. Yani C yaklaşık 6 yaşında Danca ile yoğunlaştırılmış olarak okulda iletişim kurdu. C’nin ilk dili Almanca iyi gelişmiş durumda. C Almanca sözdizimine ana ve yan cümlelerde mükemmel derecede egemen. Sadece C’de sözlü ifadede ismin –e halini belirten işaretlerden kaçınma eğilimi kendini gösteriyor. Danca’da dili bölük pörçük. C’nin bir hikayeyi Danca anlatabilmek için yardıma ihtiyacı oluyor, çünkü sözcük hazinesi de eksik. C Danca’da sözdizimi olarak son derece basit ana cümlelere ve tarife dayalı bir anlatıma bağlı kalıyor. Tıpkı B’de olduğu gibi tipik olarak işlevsel ve dilbilgisel yapılar birinci dilden alınıyor. Örneğin C önde kullanılan belirleyici tanımlığı tıpkı Almancadaki gibi kullanıyor (“*far kan ikke holde papiret*” yerine “*far kan ikke holde den papiret*”) ve aynı zamanda isimlerin hangi halini seçeceği konusunda ciddi tereddütler

gösteriyor.

Elbette yukarıda belirtilen küçük analiz temsili olma iddiasını taşıyor. Ancak aynı sınıftaki çocuklar arasında dilsel gelişim konusunda ciddi farklar olduğu anlaşılıyor.

Sonuç

Somut gerçeklikte öğrencinin yaşının yeni bir dille ilk yoğun iletişime geçtiğinde, edinim ve öğrenim koşulları, dilsel tahrik, isteklendirme, bilişsel gelişim, birinci ve hedef dil arasındaki mesafe vb. gibi uzun bir dizi başka etmenlerle bağlantılı olarak görülmeli. Yine de yaş etmenine özel bir rol atfedilebilir.

Baştan itibaren iki dille büyüyen çocuklar (yani iki ilk dilli çocuklar) dilleri kendiliğinden ve zorluk çekmeden ediniyorlar. Onların dilsel gelişimi, tekdilli çocuklar ile aynı dilsel gelişimi gösteriyor (De Houwer 2009). Onlara çokdillilik çaba ve uğraş gerektirmeden "hediye" ediliyor ve bu genelde ebeveynler özel önlemler almaksızın gerçekleşiyor.

Yeni bir dille okul öncesi yaşlarda iletişime geçen çocuklar (3-4 yaştan yaklaşık 6-7 yaşa kadar) –çok verimli koşullarda – çok yüksek bir seviyeye ulaşabiliyorlar ikinci dilde. Bu ard arda ikidilli olan çocuklar ikinci dillerine, birinci dilin başlangıçta ikinci dil için örnek oluşturduğu yaklaşımsal gramatik sistemler yoluyla yaklaşıyorlar. Bizim ikidilli, Alman ve Danimarka azınlık okullarının 6.-7. sınıftaki okul çocuklarında yaptığımız araştırmalarda (Datakorpus 2004) ardışık ikidilli çocuklar halen daha ikinci dillerinde (okul dili) dezavantajlılar. Ancak genç, iyi eğitilmiş 18 yaş üzeri erişkinlerde (Datakorpus 2010) bu ardışık ikidilliler ile baştan itibaren ikidilliler arasında fazla bir fark tespit edemiyoruz.

Ancak okula başlayınca (6-7 yaşlarında) yeni bir dille

bağlantı kuran çocuklar ikinci veya yabancı dillerinde yüksek bir düzeye ulaşabiliyorlar, ancak genelde düşük bir düzeyde kalıyorlar. Okul dilinin ediniminde daha az başarılı olan birçok öğrenci, eğer ikinci dil dersin aracı ise, eğitim sürecinde zamanla bağlantısız yazılı dille sorunlar yaşıyorlar (Grießhaber 2010). Gimbel'de bu bağlamda bu çocukların derste "kavram-öncesi" kelime ve kavramları anlamadaki sorunlarına dikkat çekiyor (Gimbel 1995). Bu çocukların ikinci ve yabancı dildeki dilsel gelişimi, pek çok noktada genç veya yetişkin öğrencilerinkinden sadece belirsiz bir farklılık gösteriyor (Meisel 2011: 206 ff).

Gençler ve yetişkinler yüksek bir düzeye ulaşabilirler, ancak bu gittikçe karmaşıklaşan bilişsel süreçler ve sınıflandırılmış dizilerle gerçekleşir (Pienemann 1998). Ne 6-7 yaş üstü çocuklar, ne gençler, ne de erişkinlerin kendiliğinden bir dil ediniminin sinirsel fizyolojik ön koşullarına sahip olmadıkları açıktır. Ancak araştırmalar –ve yadsınamayacak somut deneyim– gençlerin ve yetişkinlerin, her ne kadar farklı boyutlarda olsa da, bilişsel olarak kendiliğinden dil edinimindeki eksikliklerini, örneğin belirgin zihinsel esneklikle (tıpkı deneyimli yabancı dil öğrencilerinde veya çift dilli kişilerde olduğu gibi), ders sayesinde bilinçli öğrenimle, son derece uygun iletişim koşulları sayesinde veya özel kişisel bir isteklendirmeyle telafi edebildiklerine işaret etmektedir.

O halde "ne kadar erken olursa, o kadar iyi" tezi son derece geçerlidir. Çocuk yuvası yaşındaki çocuklar (ve hatta daha erken olursa daha iyi!) hayatlarının bu erken çağında bir komşu dille ya da ikinci bir dille iletişim kurmaktan büyük fayda sağlayacaklardır. Eğer ikinci ya da komşu dille olan iletişim çocukluk ve gençlik sürecince ayakta tutulabilirse, fazla zorlanmadan ve büyük çabalar harcamadan okul sürecinde çok yüksek bir dil düzeyine ulaşmanın en iyi ön koşulu oluşmuş olur.

- Kaynakça
- De Houwer, Annick (2009) *Bilingual First Language Acquisition*. Bristol: Multilingual Matters.
- Edmondson, Willis J. & House, Juliane (2011) *Einführung in die Sprachlehrforschung*. 4. Auflage. Tübingen: Francke, UTB.
- Fredsted, Elin (2011) *Dansk segmental fonologi og prosodi*. Flensburg: Flensburg University Press.
- Gimbel, Jørgen (1995) 'Bakker og udale', *Sprogforum* Nr. 3, 1995, 28-34.
- Hyltenstam, Kenneth & Abrahamsson, Niclas (2003), 'Maturational constraints in second language acquisition', in: C. Doughty & M.H. Long (red.) *Handbook of second language acquisition*, 539-88. Oxford: Blackwell.
- Grießhaber, Wilhelm (2010) *Spracherwerbsprozesse in Erst- und Zweitsprache*. Duisburg: Universitätsverlag Thein-Ruhr.
- Grosjean, François & Li, Ping (2013) *The Psycholinguistics of Bilingualism*. West Sussex: Wiley-Blackwell.
- Kim, K., Relkin, K., Lee, M. & Hirsch, J. (1997), 'Distinct cortical areas associated with native and second language', *Nature* 388, 171-4.
- Kuhl, Patricia K. (2004) 'Early language acquisition: Cracking the speech code. In: *Neuroscience*, Volume 5, 831-843.
- Lenneberg, Eric H. (1967) *Biological Foundations of Language*. New York: Wiley
- Meisel, Jürgen M. (2011) *First and Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pienemann, Manfred (1998) *Language Processing and Second Language Development*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Die besprochenen Daten stammen aus drei Forschungsprojekten an der Universität Flensburg unter meiner Leitung:
- „Divergierender bilingualer Sprachgebrauch bei Jugendlichen: Identitätsstiftende Verwendung bilingualer Ressourcen“. 01.01.2004 - 31.12.2006. Das Projekt wurde von der Deutschen Forschungsgemeinschaft (DFG) finanziert.
- „Schriftspracherwerb in einer Zweitsprache“. 01.01.2007 - 31.12.2008. Das Projekt wurde durch den Innovationsfonds des Wissenschaftsministeriums des Landes Schleswig-Holstein finanziert.
- „Mehrsprachigkeit im Spannungsfeld zwischen Mündlichkeit und Schriftlichkeit“. DFG-Projekt 01.11.2009 - 31.01.2014. Das Projekt wird von der Deutschen Forschungsgemeinschaft (DFG) finanziert.

Çeviri: Die Gaste

Die Gaste'nin notu: Sayın Hasan Çakır'ın geçen sayımızda yayınlanan yazısında paragrafların karışması nedeniyle anlam bozukluğu ortaya çıkmıştır. Bu sayımızda düzeltilmiş haliyle yeniden yayınlanıyor.

Türkçe Öğretmede ve Öğrenmede Bir Kolaylık

Hasan ÇAKIR

Bilindiği gibi Türkçe eklemeli bir dil. Türkçede sözcük üretimi ve çekim eklerle yapılır. Az sayıda birkaç ek dışında bütün ekler, ünlü uyumu (*Vokalharmonie*), ünsüz uyumu kurallarına göre, kökle bitişir ve benzeşir.

Ana dili Türkçe olmayanlara Türkçe öğretenler bilir: Türkçe öğrenenlerin karşılaştıkları ilk zorluk, ekleri, ünlü uyumu kurallarına göre, köke bitişirme ve benzeştirme (*vokalisches Angleichung des Suffixes*) oluyor.

Geleneksel kitaplarda ünlü uyumu kuralları şöyle verilmiştir: Dar ünlü ekler küçük ünlü uyumuna (*kleine Vokalharmonie*) ve geniş ünlü ekler büyük ünlü uyumuna (*große Vokalharmonie*) göre bitişir ve benzeşir.

Küçük ünlü uyumu

Kökün son ünlüsü	Ekin ünlüsü
e i ö ü	e
a ı o u	a

Büyük ünlü uyumu

Kökün son ünlüsü	Ekin ünlüsü
e i	i
ö ü	ü
a ı	ı
o u	u

Örneğin, çoğul ekleri **-ler** ve **-lar**, küçük ünlü uyumuna göre bitişir. Öğrenci, kökün son ünlüsüne göre bunlardan birini seçecek ve ekleyecektir.

ev	evler
ağaç	ağaçlar

Görülen geçmiş zaman ekleri: -di, -dü, -dı ve -du, büyük ünlü uyumuna göre bitişir. Bu kez öğrenci, kökün son ünlüsüne göre bu dört ekten birini; ünsüz uyumu gerektiren durumlarda ise sekiz ekten birini seçmek zorunda: -di, -dü, -dı, -du, -ti, -tü, -tı, -tu.

Ünlü uyumu şöyle yalınlaştırılıp kolaylaştırılabilir:

Ekler ünlüleri bakımından iki gruba ayrılır:

1. Geniş ünlü (e, a) ekler;

2. Dar ünlü (i, ı, u, ü) ekler

Bu ayrıma göre, geniş ünlü ekler **e** ile, dar ünlü ekler **i** ile gösterilebilir.

Örneğin, -ler, -lar için **-ler** eki;

-di, -dı, -du, -dü, -tı, -tı, -tu, -tü için **-di** eki verilebilir.

Ünlü uyumu şemaları, bu **e**'li ve **i**'li ekler gruplandırmasına göre yapılabilir: **e**'li eklerde ünlü uyumu

Kökün son ünlüsü	Ekin ünlüsü
e i ö ü	e
a ı o u	a

i'li eklerde ünlü uyumu

Kökün son ünlüsü	Ekin ünlüsü
e i	i
ö ü	ü
a ı	ı
o u	u

Açıktır ki ekleri böyle **e**'li ve **i**'li iki ana gruba ayırmak, bitişme ve benzeşmeyi bu gruplara göre şemalaştırmak, Türkçe öğretmeyi ve öğrenmeyi temelde kolaylaştırabilir,

- Ekleri işlevleriyle birlikte bir sözcük gibi kolayca bellemeyi, örneğin: çoğul eki **-ler**, geçmiş zaman eki **-di**,
- Bellenen her eki, şemaların yardımıyla kolayca kullanabilmeyi,
- Ekleri köke bitişirme ve benzeştirme işini giderek sezgiyle yapabilmeyi sağlayabilir.

Dahası:

- Kitapların sonuna eklenen dizinlerde ekler de, **e**'li ve **i**'li olarak, bir sözcük gibi yer alabilir; işlevleri açıklanabilir, kullanım örnekleri verilebilir.

Ve en önemlisi:

- Kurs kitapları korkutucu bir ekler cangılı olmaktan kurtarılabilir.

Casusların Casusluğunun Casusluğu

BND, 2009 yılında Türkiye'yi "takip edilmesi gereken hedef" ilan etmiş ve çok sayıda resmi birimi gözetim altına alarak, izlemiş ve dinlemiş.

Almanya'nın istihbarat örgütleri, gizli dinlemeler ve casusluk olayları ile derdi bitmiyor. Haziran 2013'te Rusya'ya sığınan eski Amerikan Ulusal Güvenlik Dairesi (NSA/National Security Agency) çalışanı Edward Snowden'in, çalıştığı kurumun Başbakanı Merkel'i dinlediğini ifşa etmesiyle başlayan skandallar zinciri yeni bir boyut kazandı ve Almanya'nın haberalma teşkilatı Federal İstihbarat Servisi BND'nin de boş durmadığı ortaya çıktı.

Der Spiegel dergisinin haberine göre, BND (*Bundesnachrichtendienst*/Federal İstihbarat Teşkilatı), Geçen aylarda Almanya'nın Türkiye'nin de aralarında olduğu 80 kadar ülkeyi dinlediği ortaya çıktı. Eski ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ve halefi John Kerry'nin de Almanya tarafından dinlendiği bu haberlerle ortaya çıktı. İddiaya göre belgeler BND içinde CIA için çalışan köstebek Markus R.'nin eline geçti. Markus R., 218 önemli belgeyi ABD gizli servisine verdi. Köstebek olduğu anlaşılan 31 yaşındaki Markus R. Temmuz ayında tutuklandı. Almanya'ya dair iddiaların ortaya çıkmasında ABD'nin elindeki bilgileri Alman Merkel Hükümeti'yle yaşadığı krize karşılık basına sızdırdığı yorumları yapıldı.

Haberlere göre, BND, 2009 yılında NATO müttefikleri Türkiye'yi "takip edilmesi gereken hedef" ilan etmiş ve çok sayıda resmi birimi gözetim altına alarak, izlemiş ve dinlemiş.

Der Spiegel'deki haberde Türkiye'deki istihbarat faaliyetlerin yoğunlaştırılmasının arkasında Alman hükümetinin 2009 yılında aldığı bir kararın olduğu bilgisi de bulunuyor.

Yazıda söz konusu talimatın halen geçerli olduğu belirtiliyor; bu Alman istihbaratının Türkiye'deki faaliyetlerinin sürdüğü anlamına geliyor.

Dinlemeyi kabul eden hükümet çevreleri, "Dinledik çünkü" diye başlayan cümlelerle gerekçelerini sıralarken, kanlı terör örgütü Irak Şam İslam Devleti'ne (İŞİD) AKP Hükümeti'nin sağladığı iddia edilen destek ve Tayyip Erdoğan'ın güvenilmezliğinin dinlemenin baş gerekçeleri olduğu kaydedildi.

GAZETELER

Frankfurter Allgemeine Zeitung gazetesi (FAZ) Almanya hükümetinin Federal İstihbarat Teşkilatı'nın Türkiye'ye yönelik istihbarat faaliyetleri için görevlendirilmiş olduğunu doğruladığını yazdı.

Gazete, Alman hükümetinin Türkiye'yi diğer NATO müttefikleri ABD, Fransa ya da İngiltere'den farklı gördüğünü belirtti. Alman hükümet kaynaklarının Türkiye'de ya-

şanan gelişmelerin doğrudan Almanya'nın iç güvenliğine etkide bulunduğunu vurguladıklarını yazdı.

Die Welt gazetesi ise Almanya'nın Türkiye ile olan ilişkilerini şöyle değerlendirdi: "Türkiye vakasında itiraf etmeliyiz ki Avrupa Birliği'ne alınmak için mücadele eden bir NATO ortağı, yakın bir dost olmak zorunda değil. Barış bedava değil ve Almanya gibi barışçıl bir ülkenin de kendi gizli servislerinin, kişisel ahlak tasavvuruna her zaman denk düşmeyen bazı yollara başvurması gerek. Bizim istihbarat servisimizin işi de zaten bu."

Mitteldeutsche Zeitung gazetesi ise durumu Başbakan Merkel'in NSA tarafından dinlenmesi ile karşılaştırarak, "Her ne kadar Türkiye bir NATO müttefikli olsa da tam olarak güvenilemeyen bir hükümet var" dedi.

Focus dergisi, "BND 1976 yılından beri Türkiye'yi dinliyor" iddiasında bulundu.

BEN DİNLEDİM, AMA O DA DİNLEDİ

Daha Almanya'nın Türkiye'yi dinlediği haberleri tartışılırken Türkiye'yi dinleme iddialarına bir yenisi eklendi. *Der Spiegel* sadece Almanya'nın değil, ABD ve İngiltere'nin de Türkiye'yi dinlediğini öne sürdü.

Der Spiegel, Amerikan istihbarat servisi NSA'nın Ankara ve İstanbul'da kurduğu gizli birimler aracılığıyla Türkiye'de dinleme faaliyetlerinde bulunduğunu bildirirken, NSA'nın gizli belgelerinde, Türkiye'nin hem müttefik hem de hedef ülke olduğu, NSA tarafından en yoğun izlenen ülkeler arasında Türkiye'nin de bulunduğu belirtildi.

Der Spiegel, NSA eski çalışanı Edward Snowden'in sızdırdığı gizli belgelerin Türkiye ile ilgili bazı bölümlerini yayımladı.

"İkili oyun" başlıklı haberde, NSA'nın bir yandan NATO çerçevesinde ve PKK ile mücadelede Türkiye ile işbirliği yaptığı, diğer yandan Türkiye'de hükümeti, orduyu, istihbaratçıları, bakanlıkları ve enerji şirketlerini dinlediği öne sürüldü.

NSA'nın gizli belgelerinde, Türkiye'den hem partner hem hedef ülke olarak söz edildiği belirtildi.

NSA'nın resmi irtibat ofisi olan SUSLAT'ın Ankara'da faaliyet gösterdiği, bunun dışında NSA'nın gizli dinleme birimlerinin de bulunduğu kaydedildi. Snowden'in sızdırdığı belgelerde Türkiye'nin, NSA tarafından en yoğun izlenen ülkeler arasında bulunduğu vurgulandı.

Amerikan yönetiminin, NSA'ya, Türkiye'deki "siyasi liderlerin amaçlarının" öğrenilmesi ve 18 konuda istihbarat toplanması için izleme ve dinleme talimatı verdiği de öne sürüldü.

NSA'ya yönetim tarafından verilen "Ulusal İstihbarat Öncelikleri Çerçevesi"nde Türkiye'nin öncelikli izlenen ülkeler arasında yer aldığı, Türkiye'nin bulunduğu grup içinde, Küba ve Venezüella'nın da bulunduğu belirtildi.

Amerikan istihbaratının faaliyetlerini, İngiliz istihbarat birimi GCHQ ile yakın işbirliği içinde yürüttüğü ve bilgilerin kaydedildiği ifade edildi. GCHQ'nun özellikle Türk siyaseti ve enerji sektörü hakkında istihbarat toplamaya çalıştığı vurgulandı.

Snowden'in sızdırdığı belgelerin Türkiye ile ilgili bölümlerinin ilk kez yayımlandığı haberde "Türkiye'deki hükümetin amaçlarını öğrenmek isteyen yalnızca Alman istihbaratı değil" yorumunun yapılması dikkati çekti.

ALMAN POLİTİKACILARI

Türkiye ile ilgili tartışmayı değerlendiren Yeşiller Partisi'nden Jürgen Trittin, "istihbarat çalışması söz konusu olunca gereksiz hassasiyete kapılmaması" çağrısında bulundu. Trittin, *Berliner Zeitung* gazetesinde yer alan açıklamasında, "kendi kurumlarımızca sağlanacak daha fazla istihbarat ve daha iyi bir istihbarata karşı koyma teşkilatı" talep etti.

CDU Federal Meclis Grubu Başkan Vekili ve Federal Meclis İçişleri Komisyonu Başkanı Wolfgang Bosbach da "Türkiye'deki muhtemel BND etkinliklerini anlayışla karşıladığını" söyledi. *Köln Stadt-Anzeiger* gazetesinin sorularını yanıtlayan Bosbach, "Türkiye'deki BND faaliyetlerinde kuşkusuz haklı nedenler etkili olmuştur" dedi. Bosbach, "Almanya'da faaliyetleri yasak olan PKK, aşırı sol ve sağcı Türk örgütler, uyuşturucu ve insan kaçakçılığının bilinen sorunlar arasında olduğunu" söyledi.

Sol Parti Meclis Grup Başkanı Gregor Gysi ise BND'nin aklını kaçırdığı görüşünde: "Türkiye sonuçta bir NATO müttefikli. Türkiye ve Erdoğan'a sert eleştirilerde bulunuyorum. Örneğin İŞİD teröristlerini sınırdan kolayca geçirttikleri için. Ama bu karşılıklı casusluk için gerekçe değil. Yani gerçekten de düşünemiyorum bile. Gerçekten de istihbarat dünyası aklını kaçırmış."

Der Tagesspiegel gazetesine konuşan Sol Parti'nin Eşbaşkanı Katja Kipping, "BND'nin müttefik ülkelerin hükümet üyelerini dinlediğini Almanya hükümeti ne zamandan bu yana biliyordu, özellikle bunu öğrenmek istiyoruz. BND devlet içinde devlet gibi" ifadelerini kullandı.

BİR DİNLEYENİN YORUMU

Yolsuzluk ve rüşvet soruşturmasından sonra Bolu'ya düz savcı olarak atanan Savcı Zekeriya Öz, Almanya'nın Türkiye'yi dinlemesine ilginç açıklamalarda bulundu.

"Son günlerde çıkan Almanya'nın dinlemesi 17-25 Aralık'a Türkiye'nin öğrendiği yolsuzlukları, bu ülkelerin önceden bildiklerini göstermektedir. Bu dinlemelerde ele geçen ve dünyada sansasyon yapacak bilgiler, Türkiye'nin bölünme sürecine sürüklendiği ihtimalini ortaya çıkarmaktadır."

BÜYÜĞÜMÜZDÜR DİNLER!

Bu dinleme olaylarına ilişkin Tayyip Erdoğan'ın yorumu ise şöyle oldu: "Dünyada istihbaratı güçlü olan ülkelerin farklı ülkeleri dinlememe gibi bir durumu olamaz. Bu konuda neyi nasıl yaptıkları ve nasıl deşifre ettikleri önemli." (31 ağustos)

Almanya'da Poliste, Savcılıkta, Anayasa Koruma Örgütünde ve İçişleri Bakanlığında Kurumsal İrkçilik Sorunu

Prof. Dr. Claus MELTER

Terör örgütü NSU, Almanya'da uzun yıllar faaliyet göstermiş ve göç geçirmiş olan dokuz kişi ile göç geçirmiş olmayan bir polis memurunu ırkçı biçimde öldürmüştür. Polis, savcılık, Anayasa Koruma örgütü ve İçişleri Bakanlığı, bilinen aşırı sağcı grupları –çok olası olmasına rağmen– şüpheliler arasına almamıştır. İrkçı biçimde öldürülenlerin aileleri sistematik biçimde şüpheli kabul edilmiş ve hiçbir kanıt olmasına rağmen izlenmişlerdir.

Yetkililer, bu göç geçirmiş olan kurbanların yakınlarını tek taraflı olarak ırkçı biçimde ele almayı, çok yönlü ve profesyonel ölçütleri kullanarak ele alsalardı, cinayetler önlenebilirdi, onları engelleyebilirdi. Hem Federal Hükümet'in, hem de Thüringen Eyalet Parlamentosu'nun sonuç raporları polisin, Anayasa Koruma Örgütü'nün, savcılığın ve İçişleri Bakanlığı'nın sistematik başarısızlığını göstermiştir.

Burada şu soru ortaya çıkmaktadır: Federal Almanya'da polis ve diğer yetkililer de ırkçı olarak sınıflandırılabilir mi? Alman olmayan, beyaz olmayan, hristiyan olmayan ya da yerleşik olmayan grubundaki kişiler cezalandırılacak kişiler sayılır mı? Gerçek: Almanya'da polis teşkilatında, savcılıkta, Anayasa Koruma Örgütü'nde ve de İçişleri Bakanlığı'nda sistematik kurumsal ırkçılık vardır.

İngiltere'de 1990'ların başlarında Stephen Lawrence ırkçılık nedeniyle öldürüldü. Polis ve savcılık özensiz davranmıştı, kanıtlar araştırılmamıştı, tanıklar sorgulanmamıştı. Siyah İngiliz toplumunun ve kurbanın yakınlarının protestosu karşısında bir araştırma komisyonu kuruldu. Sonuçta, polisteki kurumsal ırkçılığın sistematik olduğu saptandı. Bunun sonucunda da kapsamlı karşı önlemler uygulamaya konuldu.

Almanya'da ırkçı cinayetlerden sonra polisin pek çok benzer davranışlarına rağmen, Glet'in yargı araştırmalarına (2010) kadar polis teşkilatındaki kurumsal ırkçılığa ilişkin sistematik bir araştırma yapılmadı. Amadeu Antonio Vakfı (2012) ırkçı ve aşırı-sağcı cinayetlerde polisin ve savcılığın "ma-

zeretçiler karteli" gibi hareket ettiğini söylüyor. İngiltere'deki Stephen Lawrence cinayeti ve ırkçı soruşturma yöntemlerine benzer ırkçı saldırılar ve cinayetler ve de profesyonel olmayan ırkçı polis uygulamaları Almanya'da da mevcuttur. (Örneğin, 2006'da Potsdam'da Ermyas Mulageta saldırısına ilişkin olarak bkz. <http://www.faz.net/aktuell/politik/inland/deutsch-aethiopier-ermyas-m-potsdamer-ueberfallopfer-ausser-lebensgefahr-1331001.htm> ve diğer ırkçı saldırılar; bkz. Amadeu-Antonio-Stiftung 2012). Bu, ırkçı cinayetlerde ya da nüfusun bir bölümüne yönelik cinayet girişimlerinde olduğu kadar, aynı zamanda polis memurlarının ırkçı şiddet ve öldürme olaylarında ya da cinayetleri (örneğin, Dessau'da Oury Yallon'un polis karakolundaki hücrede öldürülmesi) için de geçerlidir (bkz. Jakob 2013: <http://www.taz.de/Kommentar-Justizversagen-Fall-Oury-Jalloh/!127384/>). Federal Almanya'da polis ve Federal Sınır Muhafızları (*Bundesgrenzschutz*) tarafından yapılmış ırk profiline uyan uygulamalar var. İnsanlar ırkçı ölçütlere göre bölünmüş ve beyaz olmayan kategorisindeki kişiler sistematik olarak şüpheli kabul edilmiş ve kontrol edilmiştir. Bu, bugün ABD'de Ferguson'da silahsız bir siyah gencin beyaz bir polis memuru tarafından öldürülmesinde tartışılan bir uygulamadır.

İrkçı polis uygulamalarına ve ırkçı polis şiddetine ilişkin sayısız örneklere rağmen Almanya'da şimdiye kadar ırkçılık ve ırkçı polis şiddeti üzerine Stephen Lawrence soruşturmasına eşdeğer bir sistematik araştırma yapılmamıştır. Almanya'da polis teşkilatında ve diğer kurumlarda kurumsal ırkçılık sorununu açıklığa kavuşturmak için hazırlanan soruşturma komitelerinin raporlarında neler göze çarpmaktadır?

I. Federal Meclis'in 2013 Sonuç Raporu ve Kurbanların Avukatlarının Açıklamaları

İrkçilik sorununu açıklığa kavuşturmak için önce Federal Meclis'in NSU Nihai

Raporu'nu (2013) ele almak gerekir.

Alman Federal Meclisi'nin sonuç raporunda partilerüstü şu ortak değerlendirme yapılmıştır: "Bu eylemlerin engellenememesi ve faillerinin tespit edilememesi Alman güvenlik ve soruşturma kurumları için utanç verici bir yenilgisidir."

Polis sadece Türklere kimin silahı olduğuna ilişkin sorular sormuştur. Oysa milliyeti ne olursa olsun, gerçek alıcıyı bulmalıdır.

"Česká cinayet dizisinin dokuz kurbanı soğukkanlılıkla ve insanlık dışı bir şekilde ırkçı güdüyle öldürülmüştür. Fail, bombalı saldırı kurbanlarıyla nereden geldiklerine ilişkin konuşmuştur. Dokuz erkek, derisinin rengi nedeniyle, adları yüzünden ya da anadilleri için, sözde Alman olmayan insanları temsilen öldürüldü."

Yorum

Sadece göç geçmişine sahip Türklere seçildi. Bu cinayetlerin aşırı-sağcı ya da ırkçı cinayetler olabileceğini, tüm olaylarda talimatlara uyulmadığını çok az sayıda yetkili dile getirdi, ama bunlar da eleştirildi. Ayrıca soruşturma, suç mahallinin yakınında bulunanları olağan şüpheliler olarak gören Romanlara ve Sintilere karşı polisin sistematik geleneksel çingene karşıtlığı içinde yapıldı. Onlar hiçbir şey yapmasalar da şüphelidirler. Sadece Roman ve Sinti oldukları için şüpheli kabul edilir ve sistematik olarak izlenirler.

Soruşturma makamları, Federal Meclisin Nihai Raporu'nda özetlendiği gibi, Alman kategorisindeki kişiler adeta sorgusuz-sualsiz bir tarafa konulmuş, Türk kategorisindeki kişiler, Romanlar ve Sintiler gibi (Almanya'da devlet tarafından tanınan eski ve en büyük azınlıklar) genel şüpheliler olarak diğer tarafa konulmuştur. Ve göçmen toplulukları içinde yapılan tüm araştırmalar başarısız olmasına rağmen, bu araştırmalar genişletilerek sürdürüldü ve diğer izler, yani ırkçı/aşırı-sağcı kişiler ya da gruplara yönelik izler, hem de göçmen olmayan kişiler ya hiç araştırılmamış ya da çok az araştırılmıştır.

Bu araştırma uygulaması açıkça kurumsal ırkçılık olarak tanımlanır, çünkü milliyetlerine, ırklarına göre kişiler tasnif edilmiş ve Alman olmayan kesimler sistematik olarak kriminal kabul edilmiş, Alman olarak kategorize edilen kesimler hiç şüpheli olarak görülmemiş ve takip edilmemiştir.

NSU Cinayet Serisinin Kurbanlarının Avukatlarının İddiaları

NSU cinayetlerin kurbanlarının avukatları NSU cinayetleri üzerine Federal Meclis raporunun açıklanması üzerine bir bildiri

yayınladılar (http://www.netz-gegen-nazis.de/artikel/nsu-nebenklagevertreter-kritisieren-abschlussbericht_2208; Recherchedatum 23.08.2014). "Soruşturma makamları, münferit memurların zihniyetleri ve kişisel niyetlerinden bağımsız olarak, kendi kurumsal mantıklarını, normlarını ve değerlerini takip etmektedirler. Bunların ırkçı sonuçları NSU'nun cinayet ve saldırılarına ilişkin soruşturmalarda da görülmektedir."

II. Thüringen Eyalet Meclisi'nin Sonuç Raporu

21 Ağustos 2014'de Thüringen Eyalet Meclisi'nin "Sağ Terörizm ve Resmi Kurumların Tutumu" başlıklı sonuç raporu açıklandı. Rapora şöyle giriş yapılıyor:

"Biz mağdur yakınlarından ve Köln'deki bombalı saldırıda ağır yaralanan 23 kişiden kendilerine karşı gösterilen ırkçı şüphe ve suçlamalar için özür diliyoruz. Onlara baş sağlığı diliyoruz. İrkçılıkla mücadele ve her türlü aşırı-sağın bastırılması bizim ortak taahhüdümüzdür.

Umut ediyoruz ki, en kısa zamanda ve tutarlı bir şekilde, her suçlu ve tüm diğer kişilerin, bilinçli ve istekli bir şekilde NSU'nun eylemlerine katkı veren ya da suçlarına yataklık eden herkesin ve –muhtemelen– cezalandırmayı engelleyerek suça ortak olanların hukuk devleti ilkesine uygun mahkumiyetleri gerçekleşir.

Biz, gelecekte de Thüringen'de, NSU'nun işlediği suçları ve onların destekçilerini aydınlatmak konusunda her türlü çabayı göstermede kararlıyız. Bu aydınlatma, güvenlik ve kolluk makamlarının sorumluluğuyla sınırlı değildir."

1.900 sayfalı raporun sonunda soruşturma soruları yanıtlanmaktadır:

Diğer şeylerin yanı sıra eyalet hükümetinin yanlış değerlendirmesi Thüringen'de aşırı-sağcı yapıları ve onların ortaya çıkmasını ne ölçüde teşvik etti?

"Militer aşırı sağcı yapıların oluşması pek dikkat uyandırmadı, daha doğrusu uygun biçimde değerlendirilmedi ve hafife alındı. Bunun yerine, toplumun belli bölümlerinde, siyasi karar vericilerde, ayrıca belediye ve eyalet kurumlarında vahim önemsizleştirme eğilimleri ve sağ eylemlerin depolitizasyonu söz konusuydu. (...) Yargı alanında sağ kanat suçlarında mahkumiyet verilmişse de. (...) aşırı-sağ kanadın artan radikalleşmesi görülmedi ve yeterli siyasal önlemler alınmadı."

"Aşırı-sağın doğrudan oluşumuna ya da yapıların kuruluşuna ilişkin soruşturma komisyonu kanıt bulamadı. Ancak bu gibi

yapıların Thüringen Anayasa Koruma Eyalet Örgütü (TLFV/Thüringer Landesamt für Verfassungsschutz) tarafından dolayı bir şekilde desteklenip yataklık edildiğine dair yeterince neden vardır. Anayasa Koruma Kurumu'nun muhbiri Tino Brandt'a, maddi kaynakların yanında yüksek primler verilmiştir. Bu para ve maddi kaynaklar, Thüringen Heimatschutzes'in (THS) oluşumda kullanılmış, seyahatlerin, propaganda malzemelerin ve eylemlerin finansmanını sağlamıştır.

Garaj aramasının sonrasında ve Bönhardt, Mundlos ve Zschäp'in ortadan kaybolmasının ardından gerçekleştirilen aramalarda vahim düzeyde dezenformasyon, hatalı örgütlenme, normal uygulamalardan sapmalar, umut verici izlerin peşine düşülmemesi ve izlerin ihmal edilmesi öylesine korkunç boyuttadır ki, komisyonun sadece 'talihsiz koşullar'dan, 'hatalar'dan ya da 'eksiklikler'den söz etmesi olanaklı değildir. En iyi ihtimalle, bu saptanan kapsamlı başarısızlığın arkasında, o sıradaki diğer görevleri, belki de o gün için aranan üç kişiyi bulma görevinden daha ilgi çekici bulmuş olmaları yatmaktadır.

Yapılan yanlışlar ya da verilmemiş kararlar ve basit standartlara uyulmaması hedef sabotajı yapıldığı ve kaçakların bulunmasını bilinçli olarak engellendiği şüphesini yaratmaktadır. 1998-2003 tarihlerinde faaliyetlere katılanlar soruşturmaya dahil edilmemiş olmaları da bir felaket olarak kabul edilmelidir. Kaçakların ikametlerinin araştırılması ve kaçakların banka soygunuyla ilgili bağlantı ve hazırlıkları gibi önemli bilgilerin geçiştirerek, Anayasa Koruma Kurumu en azından dolayı biçimde kaçakları korumuştur."

Konunun aydınlatılması için tüm olanaklar kullanılmış mıdır?

"Hayır. TLKA (Thüringer Landeskriminalamt/Thüringen Eyaleti Suç Araştırma Dairesi), kaçakların aranmasını hedef soruşturma birimine ve Anayasa Koruma Örgütü'ne bırakmış ve kendi devlet güvenlik bölümünde göreve aykırı biçimde ne sonuçları ve bilgileri birleştirmiş ne de gerekli değerlendirmeleri ele almıştır. (...) Soruşturmaların sürekli izlenmesi ve birlikte sürdürülmesi gerçekleştirilmemiştir."

Thüringen Anayasa Koruma Kurumu bu üç kişinin Ocak 1998'de ortadan kaybolmasına yardım etmiş midir ya da bilgisi var mıdır? Yanıt evet ise, bunu nasıl ve hangi güdülerle yapmıştır? Ayrıca yasal olarak bunu yapmaya hakkı var mıdır?

"Kaçakların saklanması ilişkin Thüringen Anayasa Koruma Örgütü'nün doğrudan katılımına ilişkin bir kanıt bulunmuyor. Ama Thüringen Anayasa Koruma Örgütü'nden gelen bilgiler ve kendi araştırma önlemleri sorular doğuruyor.

Kaçakların kısa süre sonra ortadan kaybolmalarının ardından Thüringen Anayasa Koruma Örgütü, Suç Araştırma Dairesi'ne kaçakların ABD'ye gitmek amacıyla Belçika yolunda ya da Belçika'da olduklarını bildirdi. Bunun yanlış bir bilgi olduğu sonradan ortaya çıktı. Bu yanlış bilginin nasıl ve neden ortaya çıktığı açıklığa kavuşturulamadı."

Sahte pasaport alımı için para kullanıldı mı?

Para, sonuçta pasaport için kullanılmadı, ama Česka'nın satın alınmasında kullanılan para göz ardı edilmemelidir. Bu da cinayetlerde kullanılan silahı oldu.

Üçlünün çevresinde istihbarat ajanları var mıydı?

"Bu sorunun yanıtı açıktır: Üçlünün çevresinde bazı istihbarat ajanları vardı"

Kurumlar arasındaki bilgi paylaşımı nasıldı?

"Thüringen Eyaleti Suç Araştırma Dairesi ile tekil bilgilerin aktarılmasının yanı sıra düzenli haberleşme söz konusuydu, ama özel olarak Thüringen İçişleri Bakanlığı'na aktarılmamıştır. (...) Daha önce görüldüğü gibi, yürürlükteki yasa ve polis soruşturma önlemlerinin ayırma kuralı, Al3'ün yorumuna göre Thüringen Anayasa Koruma Örgütü'ne yetki verir. Diğer taraftan Thüringen Anayasa Koruma Örgütü, kendi "altındaki" Thüringen VSG'si üzerinde de yetkiye sahiptir. Kolluk güçlerine bilgi aktarma konusundaki takdir yetkisini hatalı kullanmış ve suçluların para ve silah teminiyle ilgili bilgileri yönergelere aykırı olarak kolluk güçlerine vermemiştir.

Bönhardt tutuklanabilir miydi ve tutuklanmalı mıydı?

"Soruşturma komisyonu, garaj aramasındaki eksiklikleri ayrıntılı olarak ele almış ve Uwe Bönhardt'ın o zamanlar tutuklanabileceği ve tutuklanması gerektiği sonucuna varmıştır."

III. Raporun Analizi ve Yorumu Kurumsal İrçilik Sorunu

Thüringen Eyalet Kriminal Dairesi'nin ve Eyalet Anayasa Koruma Örgütü'nün yaptığı yanlış tahminler, ihmaller ve kural ihlalleri listesi etkileyicidir. Patlayıcı madde ile donanmış ve muhtemelen silahlı olan sağcı teröristlerin mümkün olmasına rağmen ve ortaya çıkmışken, polis, savcılık, anayasa koruma örgütleri ve içişleri bakanlığının yürüttüğü soruşturma, hem federal ölçekte hem de bazı eyaletlerde yapılan ırkçı sınıflandırma mantığı ve uygulamaları nedeniyle, aşırı-sağcı kişilerin birçok kez yakalanamamasına yol açmıştır.

Heribert Prantl'ın *Süddeutsche Zeitung* gazetesindeki şüphesi korkunç boyuttadır

(bkz. <http://epaper.sueddeutsche.de/app/service/epaper-mobil/article.php?id=2197505&etag=1408744800>; erişim tarihi 24.08.2014).

"Devlet suçludur, en azından kayıtsızlıktan suçludur. Eyalet Anayasa Koruma Örgütü engellememiş olsaydı, NSU cinayetleri önlenebilirdi. Anayasa koruma örgütü aranan ve kaçak neo-nazilerin yeraltında kalma olanağını sağladı. Neo-nazi grubunu polis soruşturmalarına dair uyardı. Bu grupla hukukçuların gizli anlaşma dedikleri biçimde çalıştı. Anayasa Koruma Örgütü örtbas etti ve gizledi. Kurumlara ceza verme yetkisi olsaydı, bu Anayasa Koruma Örgütü en yüksek cezayı, yani dağıtılmayı hak ederdi. Ya polis? Soruşturulması gereken yerde soruşturma yapmadı. Görmezlikten gelme havası esiyordu. (...) Soruşturma komisyonunun inceleme sonuçları gösteriyor ki, işin içinde memurlara karşı şüpheden daha ötesi var. En önemli şüphe, takibin engellenmesi ve ceza gerektiren suç ortaklığıyla ilgili." (Prantl 2014: *Süddeutsche Zeitung* 23./24. August 2014, s. 5)

Ve *Taz* gazetesinin genel yayın yönetmeni Andreas Rütenuer şöyle yazıyor:

"Ve Thüringen'de açığa çıkan tüm bu çılgınlığa rağmen bir soru hala açıkta kalıyor: Resmi kurumlar, kurban grubu başka olsaydı aynı davranır mıydı? Gelin ırkçılık üzerine konuşalım." (<http://www.taz.de/!144643/Kommentar-NSU-Ausschuss-in-Thuringen;Zugriffsdatum-24.08.2014>)

Polis, Anayasa Koruma Örgütü, savcılık ve İçişleri Bakanlığı göçmen olmayan kurbanlara karşı farklı hareket ediyor mu sorusu "Evet" olarak yanıtlanmalıdır. Bu açıdan bakıldığında zaman Almanya'da poliste ve resmi kurumlarda sistematik kurumsal ırkçılık vardır.

NSU cinayetlerinin kurbanlarının avukatları bir bildiriyle şunları açıkladılar:

"Biz, her şeyden önce müvekkillerimizden, eylemlerin ardından uzun yıllar boyunca nasıl bizzat soruşturmaların odağında kalmak zorunda olduklarını öğrendik.

– Kurban yakınları ve yaralıları, soruşturma makamlarının sistematik başarısızlığının kurumsal ırkçılığa dayandığı hususunun siyaset tarafından da tanınmasını talep etmektedirler. Sorun açıklıkla ifade edilmelidir. Bunun dışında her şey göz boyama olacaktır. Cinayetler önlenebilirdi.

– Gelecekte her şiddet suçunda, şayet soruşturma makamları olayda ırkçı ya da neo-nazi zihniyetli bir motif bulunmadığı görüşüne varmışlarsa, bu husus zamanlıca ve tutarlı bir şekilde kayda geçirilmeli ve gerekçelendirilmelidir.

– Tüm polis memurlarının, kurumsal ve bireysel ırkçılığa karşı koyucu bir eğitim almasını ve bu bağlamda mesleki yeterliklerinin sürekli olarak geliştirilmesini talep ediyoruz. Ayrıca eyalet polis teşkilatlarında, belirli çevrelere ilişkin bilgi sahibi olan (özellikle sağcı şiddetle ilgilenen ve "devlet düzeninin korunması ile ilgili suçlar"a ilişkin

genel bölümlerin yerine geçen) uzman bölümlerin yeniden yapılandırılmasını ve bu bölümlerde personel değişikliğine gidilmesini talep ediyoruz. Bu soruşturma grupları gelecekte, sağcı arka planının ihtimal dışı tutulmadığı olaylarda zorunlu olarak soruşturmalara müdahil edilmelidirler.

– Savcılıklarda, sağcı şiddet olayları bağlamında eğitilmiş ve bilhassa bu olaylardan sorumlu yeni bölümler oluşturulmalıdır. Genel anlamda "siyasi motifli" suçlardan ya da polis memurlarının işlediği veya polis memurlarına karşı işlenen suçlardan sorumlu bölümler kesinlikle yeterli değildir.

– 1990 yılından bu yana sağcı şiddet kurbanı olanlar, Amadeu Antonio Vakfı ile "Zeit" ve "Tagesspiegel" gazetelerinin listelerine göre eksiksiz olarak "sağcı şiddet kurbanları" olarak tanınmalıdır.

– Sağcı şiddet kurbanlarına danışmanlık hizmeti sunan kurumlar muhafaza edilmeli, Almanya geneline yayılmalı ve teşvik edilmelidirler.

– Soruşturma makamları tarafından kurumsal ya da bireysel ırkçılığa maruz bırakılmış kişiler ya da "muhbir"ler için federal düzeyde ve eyaletler düzeyinde bağımsız muhatap niteliğinde kontrol heyetleri oluşturulmalıdır. Bu heyetler meclis tarafından görevlendirilmeli ve bunlara etkin kontrol yetkileri verilmelidir.

Şimdiye kadarki hareketsizliğe bakalım olursak, bu tanının karşı önlemlere yol açıp açmayacağı ideal İngiltere'yi örnek aldığımız zaman şüphe uyandırıyor. Sorunu çözme şansının zamanı yine de geçmemiştir. Tam tersi. Özellikle Thüringen NSU Raporu köklü değişim için çok iyi kanıtlar sağlıyor. Bu şans kullanmayan her kimse, şimdiye kadar gerçekleştirilen insanlık dışı ırkçılığı ve eşitsizliği sürdürmüş olur.

Kullanılan ve diğer kaynaklar

Amadeu-Antonio-Stiftung 2012: Das Kartell der Verharmloser. Wie deutsche Behörden systematisch rechtsextremen Alltagsterror bagatellisieren. Berlin

Deutscher Bundestag 2013: Deutscher Bundestag Drucksache 17/4600. 17. Wahlperiode 22. 8. 2013 Beschlussempfehlung und Bericht des 2. Untersuchungsausschusses nach Artikel 44 des Grundgesetzes. Berlin

Jakob, Cristian (2013): Rechtsstaat, was machst du? *Taz* <http://www.taz.de/Kommentar-Justizversagen-Fall-Oury-Jalloh/1127384/>

Glet, Alke (2010): Sozialkonstruktion und strafrechtliche Verfolgung von Hasskriminalität in Deutschland. Eine empirische Untersuchung polizeilicher und justizieller Definitions- und Selektionsprozesse bei der Bearbeitung vorurteilsmotivierter Straftaten. Berlin

Landtag Thüringen (2014): Bericht "Rechtsterrorismus und Behördenhandeln" (Zugriffsdatum 23.08.2014) Dieser kann unter folgendem Link heruntergeladen werden: <http://www.thueringer-landtag.de/landtag/aktuelles/data/80919/index.aspx> 21.08.2014

McPherson Report (1999): The Stephen Lawrence Inquiry Report of an Inquiry by Sir William MacPherson of Cluny, recherchiert am 21.06.2003, in: <http://www.archive.official-documents.co.uk/document/cm42/4262/4262.htm>

“Der Mensch ist, was er isst”*

Asuman ÖKTEM

Ludwig Feuerbach'ın bu ünlü sözü çoğu zaman gastronomi alanında çokça kullanılan bir slogandır. Öylesine yaygındır ki, insanların beslenme alışkanlıklarından yola çıkarak düşüncelerinin ne olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Örneğin, kimilerine göre bitkisel gıdalarla beslenen insanların daha sakin ve ılımlı oldukları, aşırı hayvansal gıda alanların gergin ve huzursuz bir ruh haline sahip oldukları ileri sürülmüştür. Dahası karbonhidratların temel besin maddesi olan toplumların zihinsel gelişmelerinin sınırlı olduğu bile iddia edilmiştir.

Burada Feuerbach'ın “*insan ne yerse odur*” sözünün, “yemeklerin düşünme biçimi üzerinde doğrudan doğruya belirleyici bir etkisi olduğu” yolundaki alıkça felsefi yorumlara hiç girmeyeceğiz. Bunun yerine, beslenmenin, üretim ilişkilerinin ve bu ilişkilerin üzerinde yükselen toplumsal ilişkilerin bütünlüğünün dışavurumu olduğu için her toplumsal grubun kendisine ait bir beslenme tarzı ve temel besisi olduğundan yola çıkacağız.

Genel olarak toplumsal ilişkilerde meydana gelen değişimler, toplumların ve bireylerin beslenme tarzlarını değiştirdiği ve yiyecek seçiminde farklı ve yeni beğeniler ortaya çıkardığından hareketle, Türkiyeli göçmen toplumunun beslenme alışkanlıklarını, yiyecek çeşitlerini ve yiyecekleri yapış tarzlarını ele almaya çalışacağız.

Türkiyeli göçmen toplumunun en temel özelliklerinden birisi, Türkiye'deki kapalı üretim bölgelerinden gelmeleridir. Bu nedenle de, Türkiye'deki eski toplumsal ilişkilerinin bir ifadesi olan beslenme tarzları, yiyecek çeşitleri ve bunları yapış tarzları göçle birlikte belli bir değişime uğramıştır. Tıpkı kentsel ilişkilerin karmaşıklığı ve iş yaşamının yoğunluğu karşısında geleneksel besinlerin yerini “*fast food*”ların alması gibi.

Bugün “*fast food*” tüketimi, kendine özgü bir “*fast food* kültürü” yaratmışsa da, göçle birlikte Türkiyelilerin kapalı üretim birimlerine özgü olan (otantik) yemek alışkanlıkları ve yemek kültürü yerini göç edilen ülkenin yemek alışkanlıklarına ve yemek kültürüne bırakmak durumunda kalmıştır. Çoğu zaman bu yer değiştirme, tıpkı entegrasyon konusunda olduğu gibi, farklı bileşimlere yol açmıştır.

Örneğin, geleneksel lahmacun (Arapça “etli hamur”), zaman içinde “etli lahmacun” denilen bir türe dönüşmüştür. Bu “etli lahmacun”, bilinen haliyle lahmacunun içine döner etinin konulmasıyla oluşturulmuş melez bir tür olmuştur. Yine geleneksel olarak üzerine limon sıkılarak maydanoz ve soğanla birlikte yenilen lahmacun, göç toplumu içinde (ticaretle karışık) marul, domates ve hatta sarımsaklı yoğurtla birlikte tüketilen bir şey haline gelmiştir.

Benzer bir durum Anadolu'ya özgü olduğu kabul edilen dönerde de ortaya çıkmıştır.

Çok bilinen tanımla, döner ya da döner kebab, içyağı ve yöresel baharatlarla terbiyelenmiş et parçalarının, bir şişin üzerine geçirilerek, dik bir şekilde asıldıkları ve odun ateşinde pişirilen bir yiyecek türüdür. Bu yiyeceğin tüketilebilmesi için herşeyden önce hayvancılık yapılması gereklidir. Bu da yeterli değildir. Aynı zamanda hayvancılık yapmayan insanların bu hayvanları satın alabilecek bir maddi güce sahip olması da gerekir. Bu nedenle döner/döner kebab bir para işidir ve parası olan için bir yiyecek türüdür.

Buradan bakıldığında, Anadolu'nun yoksul ve kırsal bölge insanı açısından döner kebab “lüks” bir yiyecek türüdür ve kendisinin kente indiğinde dönercinin önünden geçerken imrenerek baktığı bir yiyecektir.

Ama ekonomik ilişkiler değişmiş, insanlar kırsal böl-

gelerden kente göç etmişlerdir. Göçle birlikte kır yoksulları kent yoksulları haline dönüşmüştür. Göçle rağmen, döner kebab uzun yıllar para sahibi olanların tükettiği bir yiyecek olarak kalmayı sürdürmüştür. Artan göç ve göçle çoğalan nüfus yeni bir pazar ilişkisi yarattıkça döner kebab da “keseye uygun” hale dönüşmeye başlamıştır. Çocuklukla “*İskender Kebab*” olarak bilinen döner kebab türü, artık eskisi gibi dilim dilim kesilmiş etten değil, kıyma etinden yapılan bir döner çeşidi olarak ortaya çıkmıştır. Her ne kadar İskender Kebab, yanına eklenen bulgur pilavı, yoğurt ve üzerine dökülen domatesli/salçalı tereyağı ile yine de parası olan için tüketilebilir bir yiyecek olarak kalmayı sürdürmüştür de, döner kebabın kıyma etiyle yapılmasının önünü açmıştır.

Giderek geleneksel döner kebabı, “yaprak döner” ve “kıyma döner” olarak iki farklı türe ayrılmıştır. Ancak değişim bunla sınırlı kalmamıştır. Kullanılan et türü de değişime uğramıştır. Geleneksel olarak süt danasından yapılan döner kebab, artık sığır etinden çekilmiş kıymayla yapılır hale gelmiştir. Böylece kırdan kente göç etmiş “yeni kent sakinlerinin” tüketebileceği bir fiyata sahip olmuştur.

Yurtdışına, özel olarak Almanya'ya kırsal bölgelerdeki yoksul kesimler göç etmiştir. Doğal olarak bu yoksul göçmen, kendi ülkesinde üretmediği ve tüketmediği döner kebabı beraberinde getirmemiştir. Döner kebab Anadolu işi olarak kalmış ve tatil dönemlerinde Almanya'da kazanılan parayla satın alınıp tüketilen bir yiyecek olmayı sürdürmüştür.

Döner kebabın Almanya'ya girişi Türkiyeliler aracılığıyla değil, Yunan göçmenler yoluyla olmuştur. Yunanlıların “geleneksel” *gyros*ları, Almanların döner kebabla tanışmalarını sağlamıştır.

Türkiyelilerin döner kebabla özdeşleşmesi ise, doğrudan Türkiye'de “kıyma döner”in daha geniş ve az gelirli kesimlerce tüketilebilir olmasına paralel olmuştur. Yine de Almanya'daki ilk dönerciler “yaprak döner” denilen türden döner yaparak pazara girmişlerdir.

İşgücünün hiç hesaba katılmadığı düşük maliyetle üretilen dönerler giderek Almanya çapında yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu dönemin, dönerciler, kendi dönerlerini kendilerinin yaptığı ve düşük fiyatla sattıkları dönemdir. Döner, çok hızlı olarak servis yapılabildiğinden bir “*fast food*” özelliği kazanmaya başlamıştır. Fiyatının düşük olmasının avantajını da yanına alan döner (ki artık “kebab” olmaktan çıkmaya başlamıştır) en çok tüketilen “*fast food*”ların arasında yerini almıştır. Ama kendisi de bunun karşılığında kendi özgün niteliğini bir yana bırakmak zorunda kalmıştır.

Artık döner, kıymadan yapılan, içine değişik katkı maddelerinin eklendiği ve değişik baharatlarla kokulandırıldığı bir ucuz beslenme aracı olmuştur. Ardından “deli dana hastalığı” gelmiş ve döner, “hindi döneri”ne dönüşmüştür.

Bugün Almanya'da tüketilen döner, hindi eti kıymasından oluşturulmuş baharatlı bir türdür.

Ama döner kebab sadece geleneksel dana etinden yapılmaya özelliğini yitirmekle kalmamış, aynı zamanda yanına marul, domates, salatalık eklenmiş ve üstüne sarım-

*“*Insan ne yerse odur*” (Ludwig Feuerbach, Die Naturwissenschaft und die Revolution, 1850, GW 10, s. 358.)

saklı (her durumda sarımsak tozu) yoğurt “sosu” dökülerek tüm geleneksel (otantik) özelliklerini de kaybetmiştir.

Döner kebabın macerası burada da sona ermemiştir. Bir zamanların tek başına tüketilen ve kendi asaletini kendi içinde taşıyan bir yiyecek türü olan döner kebab, şimdi lahmacunun içine konulan bir “müstemilat” haline gelmiştir.

Göç toplumu, tüm yiyecek ve beslenme alanında, lahmacun ve döner kebabta meydana gelen değişime benzer bir değişime uğramıştır. Alman toplumunun geleneksel yiyecekleriyle tanışmış ve bunların bir bölümünü kendi beslenme tarzının bir parçası haline getirmiştir.

Bretzel, simidin yerini almış, hatta günlük dilde “simit” olarak ifade edilir olmuştur. Mayonez, özellikle ketçap, neredeyse her türlü yiyeceğin ayrılmaz bir arkadaşı olarak sofrada başköşeyi almıştır. Almanların geleneksel *Käsekuchen*'i, yani peynir pastası günlük yaşamda Anadolu tatlılarının önüne geçmiştir.

Göçmen toplumunun günlük dış yaşamlarında bu değişimler olurken, ev mutfağı da bu değişime ayak uydurmuştur. “*Pomes*” ve makarna en çok tüketilen yiyecek haline gelirken, Anadolu'da hiç bilmedikleri ketçap ve “*sosis*” (sığır etinden yapılmış *wurst*) vazgeçilmez “yemekler” olmuştur. Anadolu tarzı geleneksel yiyecekler, çoğu zaman ramazan aylarında hatırlanan yiyeceklere dönüşmüştür. (Bu da Almanya'daki Türkiyeli göçmen toplumu içinde siyasal islamın yaygınlaşmasıyla paralellik gösterir.)

Tüm bu beslenme tarzında ortaya çıkan değişimlere ve melezleşmelere rağmen yine de Anadolu'nun kırsal bölgelerinin temel yiyeceği olan kuru fasulye ve taze fasulye göçmen mutfağının vazgeçilmez yemekleri olmayı sürdürebilmiştir.

Eğitim Başarısının Bir Koşulu Olarak Ek Ders (*Nachhilfe*)

Gülden GÜNGÖR

Dünyanın hemen hemen her ülkesinde, ebeveynler, okulda başarılı olması için çocuklarına özel ders aldırarak ya da dershanelere göndermektedir. Her hizmet gibi, bu eğitim hizmeti de belli bir para karşılığında satın alınmaktadır. Almanya da bunun dışında değildir. Özellikle 1974 yılında kurulan *ZGS Bildungs GmbH (Schülerhilfe)* ve *Studienkreis GmbH* Almanya'daki özel dershanelerin en büyükleridir. Bu iki şirket dershanelerinde yaklaşık 20 bin öğretmen 150 bin öğrenciye özel ders vermektedirler.

Federal istatistikleri incelediğimizde, Almanya'daki her dört öğrenciden biri okul yaşamında en az bir kere özel ek ders aldığı görülmektedir (Schneider, 2004 SOEP, s. 1).

Ek dersin en çok talep edildiği yer liselerdir (%30). Liseleri *realschule* (%29) takip etmektedir ve son sırada *hauptschule* (%14) yer almaktadır (Schneider 2004 SOEP, s. 3f). Alman ebeveynler çocuklarının ek dersi için yılda ortalama 2 milyar Euro harcamaktadır.

Okul sistemindeki eksiklikler ve ailelerin gelecek korkusu nedeniyle 1974'te kurulan "*Schülerhilfe*" ve "*Studienkreis*" gibi dersaneler büyük miktarlarda kâr sağlıyorlar. *Studienkreis*'in yıllık kârı 80 milyon Euro ve *Schülerhilfe*'nin yıllık kârı 60 milyon Euro'dur (bkz. Rackwitz, 2007, s. 2f).

Öğrencilerin %52'si dershanelerde ek ders almaktadır. Beşinci sınıftan onuncu sınıfa kadar talep edilen özel ek ders, Almanya'daki ek ders çeşitleri arasında ikinci sırada gelmektedir.

EK DERS

Ek ders okul derslerini alıştırma ve tekrar yoluyla tamamlayan ders türüdür. Ek derslerde ağırlıklı olarak matematik, Almanca ve İngilizce gibi ana dersler tercih ediliyor. Ek dersin odak noktasını okul notlarının düzeltilmesi ile çiraklık eğitimi, yüksek öğrenim yerini ve meslek yerini garantilemek oluşturuyor. Çoğu öğrenci için ek ders almak kalıcı bir durum haline gelmiştir, çünkü eğitim sistemi ek ders talebini yeniden üretiyor.

Rüdiger Philipp Rackwitz, 2007'de yayınlanan "*Nachhilfe-das Geschäft mit der Bildung*" isimli yazısında aşırı seçici okul sistemi ile özel ders arasındaki ilişkiyi ele alarak, bunun Alman eğitim sisteminin kusurlarının ortaya çıkardığını saptamaktadır. Bir diğer ifadeyle, ek ders ya da dershane sistemi Alman eğitim sisteminin kusurlarına karşı verilmiş bir yanittir.

Her ne kadar *Schülerhilfe* ve *Studienkreis*, "özel ilgi, kendini sürekli geliştiren kaliteli öğretmen, veli ve okullarla ortak çar-

alışma, çalışma tekniklerinin aktarılması, bilgi eksikliklerinin kapatılması, iyi notlarla özgüvenin sağlanması ve hatta ders çalışmaktan zevk almak" gibi sloganlarla müşterileri kapmaya çalışıyorsa da, bu hizmetlerin devlet okul sisteminde bulunmadığını gösterir.

Alman eğitim sisteminin en temel özelliği, dördüncü sınıftan itibaren seçmeci/ayıklayıcı nitelikte oluşudur. Özellikle dördüncü sınıftan beşinci sınıfa geçişte öğrencilerin değişik okul türlerine seçilmesi (*hauptschule-realschule-gymnasium*) ebeveynlerin çocuklarına ek ders aldırma yönünde bir itme vermektedir. Yani sınıf içerisinde seçmecilik ortaya çıkmaktadır. Mali olanaklara sahip aileler çocuklarını özel kurumlara (dershaneler) ya da özel derse gönderirken, ayda yaklaşık 50-100 € arasında ödeme yapmak durumundadır (Rudolph 2002). Doğal olarak bu parayı ödeyemeyecek durumda olan kesimler (PISA araştırmalarının gösterdiği gibi, göçmen çocukları ve sosyal durumu zayıf olan aileler) bu özel hizmetlerden yararlanamamaktadır. Bunun sonucu olarak da, mali olanaklara sahip olan ailelerin çocukları seçici okul sistemi içinde başlı başına bir avantaj elde etmektedirler.

EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ

Bazı araştırmacılara (Rudolph, van Kessel) göre, ek ders talebi ya da ihtiyacı, ancak federal çapta tam gün okullarının yaygınlaşmasıyla birlikte azalacaktır. Bu öğrencilere eğitim yaşamlarında fırsat eşitliğini de getirecekler.

Ek ders kurumları (dershaneler) ya da onlara yakın kurumlar ve pedagojik araştırma enstitülerine göre, ek ders ve dershaneler, arz ve talep üzerinden düzenlenen bir kurumdur ve kendileri destekleyici görev üstlenmektedirler. Bu kurumlar kendilerini pazarda sunulan ve okul sisteminin mevcut kusurlarını dengeleyen destekleyici bir sistem olarak görüyorlar (Mayr 2010, S. 236). Ancak her durumda özel ek ders ya da dershaneler eğitimin belli ölçüde ticarileştirilmesine de yol açmaktadır. (Almanya'nın iki büyük dershane kurumunun şirket oluşu ve *Franchise* sistemiyle şubeler açmaları bunun en açık görünümüdür.)

Asıl olan öğrencilerin eşit koşullarda eğitimlerini sürdürebilmeleridir. Ailenin mali olanaklarına, gelir düzeyine bağlı olarak ek ders alan çocukların daha avantajlı konuma geçmeleri eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasının da önemli bir engeli durumundadır. Olması gereken öğrencilerin eğitim başarısını doğrudan etkileyen bilgi eksikliklerinin devlet okullarında ve devlet

okulları tarafından giderilmesidir. Ne yazık ki, bugün Alman eğitim sisteminde bunun gerçekleşmesi uzak bir olasılık olarak durmaktadır.

BAZI ÖNERİLER

Bu durumda çocuklarına ek ders aldırarak isteyen, ancak maddi olanakları zayıf olan ebeveynler için şu önerileri sunmak istiyoruz:

– Çocuğunuzun sınıf öğretmenini ile görüşün ve okulda öğleden sonra destekleyici ek ders verilip verilmediğini ya da öğretmenin kendisinin alternatif destek olanakları sağlıyor mu diye sorun.

– Üniversite öğrencilerine, iyi notları olan öğrencilere (örneğin lise öğrencilerine), çocuğunuza ek ders verip veremeyeceklerini sorun (bunların saat ücreti çoğu zaman diplomalı öğretmenlerden ya da dershanelerden daha uygundur).

– Ek ders talebini karşılayan sosyal kurumlarda yeterli kontenjan olup olmadığını araştırın.

– Aşağıda sıralanan kategorilere uyan ebeveynler, federal hükümetinin sunduğu eğitim paketi yoluyla çocuklarının ek ders isteğini, hatta dershanelerde sunulan ek dersleri kapsayacak şekilde karşılayabilirler. Yeni eğitim paketi, "ebeveynleri *SGB II* (özellikle *Arbeitslosengeld II* ve *Sozialgeld*), *§ 2 AsylBLG* desteği, *Sozialhilfe*, *Kinderzuschlag* ya da *Wohngeld* desteği alan çocuk ve gençlere daha iyi yaşam ve gelişme hakkını açmaktadır. *§ 3 AsylBLG* desteği alan kişiler de, eğitim paketinden yararlanma hakkına sahiptir" (<http://www.bildungspaket.bmas.de>, 06.03.2014).

Kaynakça:

Kessel, Martin, van: Optimierungsmöglichkeiten für Nachhilfeunterricht. Inauguraldissertation an der Erziehungswissenschaftlichen Fakultät der Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg 2004.

Mayr, Thomas. (Kommerzielle) Nachhilfe – kritisch beleuchtet. Was wir heute wirklich über Nachhilfe wissen. Dissertation. Bayreuth 2010.

Rackwitz, Rüdiger-Philipp. Nachhilfe – Das Geschäft mit der Bildung. In: Zeitschrift der Gewerkschaft Erziehung und Wissenschaft Bremen. Bremen 2007, Heft 2, S. 1-5 (Seitenzahl bezieht sich auf die Onlineversion) [http://www.gew-hb.de/Binaries/Binary3507/Nachhilfe-Das_GeschC3A4ft.pdf] eingesehen am 06.03.2014.

Rudolph, Margitta. Nachhilfe – gekaufte Bildung?: empirische Untersuchung zur Kritik der außerschulischen Lernbegleitung; eine Erhebung bei Eltern, LehrerInnen und Nachhilfeeinstituten. Bad Heilbrunn 2002.

Schneider, Thorsten. Nachhilfe als Strategie zur Verwirklichung von Bildungszielen. Eine empirische Untersuchung mit Daten des Sozio-oekonomischen Panels (SOEP). Berlin 2004. [https://www.diw.de/documents/publikationen/73/diw_01.c.42557.de/dp447.pdf] eingesehen am 06.03.2014.

Alman eğitim sisteminin en temel özelliği, dördüncü sınıftan itibaren seçmeci/ayıklayıcı nitelikte oluşudur. Özellikle dördüncü sınıftan beşinci sınıfa geçişte öğrencilerin değişik okul türlerine seçilmesi (*hauptschule-realschule-gymnasium*) ebeveynlerin çocuklarına ek ders aldırma yönünde bir itme vermektedir. Yani sınıf içerisinde seçmecilik ortaya çıkmaktadır. Mali olanaklara sahip aileler çocuklarını özel kurumlara (dershaneler) ya da özel derse gönderirken, ayda yaklaşık 50-100 € arasında ödeme yapmak durumundadır. Doğal olarak bu parayı ödeyemeyecek durumda olan kesimler (PISA araştırmalarının gösterdiği gibi, göçmen çocukları ve sosyal durumu zayıf olan aileler) bu özel hizmetlerden yararlanamamaktadır. Bunun sonucu olarak da, mali olanaklara sahip olan ailelerin çocukları seçici okul sistemi içinde başlı başına bir avantaj elde etmektedirler.

Sakladığımız Yaralar

(Zehra İpşiroğlu ile derlediği "Kadınların Gözüyle Yazmak ve Yaşamak" kitabını konuştuk.)

Arife KALENDER

Sevgili Zehra, bugün hâlâ cinsiyet ayrımcılığına dair kitaplar hazırlanması, bunların konuşulup yazılıyor olması, en önemlisi de yaşanıyor olması bana çok trajikomik geliyor. Her gün onlarca kadının ve çocuğun öldürüldüğü ülkemizde şiddet, taciz ve baskı; kanıksadığımız ve giderek yok saydığımız bir konuya dönüştü. Tıpkı evde, mahallede, şehirde yaşadığımız ayıplı ve kötü olayları kimseyle paylaşmadan, üstünü örtterek unutmak istediğimiz gibi... Çoğu şeylerde olayların üstüne gitmek, çözüm üretmek, gerçeği görmek yerine 'gömmeyi', gizleyerek öldürmeyi yeğliyoruz. Hazırladığın "Kadınların gözüyle yaşamak ve yazmak", örtülmek istenen gerçeği yetkin ağızlardan dile getiren bir çalışma oldu. Bu hazırlığı konuşalım mı?

Hoşumuza gitmeyen bir şeyi görmezden gelmek, yok saymak ya da dalga geçip küçümsemek çok yaygın bir görüş bizde. Bunu bir çok alanda görüyoruz. Kitap çıktığında bazı erkek arkadaşlarım, kadınlar erkeklerin onları nasıl ezdiğini anlatıyormuş diye güldüler. Oysa kadın erkek eşitliği, hepimizin ciddiye alması gereken bir konu. Bu açıdan özellikle erkek okuyucuların bu kitap üzerine görüşlerini merak ediyorum. Ben uzunca bir süredir toplumsal cinsiyet üzerine çalışıyorum. Aydınlanan yollar, Kardelen öyküleri, Almanya'da yaşayan işçi kökenli çocukların öykülerini anlatan *Özgürlük Yolları ya da Lena, Leyla ve Diğerleri* adlı oyunum hep bu alandaki çalışmalarımın ürünleri. Doğal olarak kendimle de yoğun bir hesaplaşma sürecinin içine girdim bu çalışmalar boyunca. Bu süreçte farklı kesimlerden gelen diğer yazar arkadaşlarımın da benimkine benzeyen deneyimleri ve gözlemleri olmuş mudur diye merak ettim. Kendi öykümü diğer yazarlarla paylaşırken onların öykülerini de dinlemek ve okuyucuyla paylaşmak istedim. Bu kitabın, kadın sorunlarını ele aldığım diğer çalışmalardan farklı bir yanı vardı. İnsanı daraltmıyordu. Çünkü sonuçta kitaba katkıda bulunanlar toplumda kendini kabul ettirmiş, tanınmış yazarlar. Onların deneyimlerini dile getirmelerinin özel bir değeri var.

Kitapta farklı yaşlardan, farklı kesimlerden ve mesleklerden yazar kadınlar var. Bu çeşitlilik bilinçli bir seçim olsa gerek. Toplam 12 yazar var (Zehra İpşiroğlu, Zeynep Oral, Pelin Şener, Ayşe Sarıayın, Arife Kalender, Gülsüm Cengiz, Berin Uyar, Songül Kaya, Müge İplikçi, Ayşe Kilimci, Mine Söğüt, Nurten Kum). Bu yazarlar çocukluklarından itibaren 'erkek dünyasının' yaşamlarındaki etkilerini anlatıyorlar ve hiçbirinin öyküsü diğerine benzemiyor. İster kentte, ister köyde kadınların erkeklerle ilgili karşı-

laştıkları tek ortak konu korku ve ayrımcılık. İstersen bu ayrışma ve ortaklıktan söz edelim.

Tam üstüne bastın. Öyküler birbirinden farklı, yine de ortak noktalar çok. Sonuçta hepimiz hangi kesimden gelirsek gelelim aynı toplumun insanlarıyız. Yine de kırsal kesimden gelenlerin çözmeleri gereken düğümler diğerlerine oranla daha çok. Nasıl başarmışlar ben de şaşıyorum. Çok ama çok güçlü olmalılar. Örneğin yazarlardan birinin anlattığı gibi annesi onu kız çocuk olduğu için bebekken öldürmek istemiş ama kız yedi canlı olduğu için ölmemiş... hepimizin içinde, çok olumlu bir enerji ve yaratıcı bir gizilgüç var ki, bu özellikle aşırı baskılı ortamda ortaya çıkıyor. Öyle olduğu için ben bugünkü halimize de pek umutsuz bakmıyorum.

Yalnızca erkekler değil, kadınların çoğu da cinslerinin tarihsel, sosyal ve psikolojik yönden ezilmesine, ikinci üçüncü sınıf kimlik olmasına duyarsızlar. Üstelik bunların tuzlarının kuru olduğu, tacizden, baskıdan, aşağılanmadan nasibini almadığı söylenemez. Kadınların çoğunun kendi bedenlerine ve haklarına ilgisiz kalmasında (ki bunların içinde yazarlar, sanatçılar da var...), 'nasıl olsa bir şey değişmez düşüncesi' mi, yoksa erkeklerden şefkat, sadakat, beğenilme beklentisi mi etkili sence? Yani 'şirin' ve 'uslu kız' eğiliminin payı olduğunu düşünüyor musun? Kadınların birçoğu 'Feminizm' sözcüğünden niye çekinir?

Evet ben bunu eril sistemi içselleştirmiş olmamıza bağlıyorum. Bu da aldığımız eğitime bağlı. Daha küçük yaşta belli rollere itiliyoruz. Zaman içinde de bu roller bizim kimliğimizi oluşturuyor. Bu nedenle kadınların çoğu şiddet döngüsünden bir türlü kurtulamıyor. Kadınlar kendi ayakları üstünde duramadıkları için kadın erkek ilişkisinde çoğu kez bağımlı oluyorlar, kendi olamadıkları için birliktelikleri öyle yaşıyorlar ki adam boğuluyor. Feminizm kavramı ise tıpkı kemalizm gibi saptırılıyor. Ama biz feminizmi sadece kadın erkek eşittir bağlamında kullanıyoruz, yani bu kesinlikle bir iktidar ve güç savaşımı anlamına gelmiyor. Bu nedenle de kendi eşim başta olmak üzere bu konuda bilinçli ve duyarlı olan bazı erkek arkadaşlarımı da rahatlıkla feminist sayabilirim.

Dosyayı hazırlarken yazarlar tarafından, sana ters gelen tepkiler ya da farklı görüşler aldın mı?

Hayır ama sorular sorarak bazı noktaları daha açmalarını istedim. Arkadaşlarımın bir çoğu öyküsünü bir kaç kez ele aldı. Bazıları da bazı şeyleri ortaya dökmekten yanlış anlaşılma ya da başkalarını yaralamak korkusuyla çekindiler. Kolay değil tabii, doğal olarak hepimizin gizlediği ya

da söylemek istemediği şeyler var. Sanırım önemli olan kendimizle barışık olmamız, yani gizlediğimiz şeylerin sürekli kanayan bir yaraya dönüşmemesi.

Kitaptaki otobiyografik öyküler; doğudan batıya, yurtiçinden yurtdışına uzanıyor. Eğitilmiş ve varsıl ailelere, yurt dışındaki göçmen ailelere, doğudaki kentlerde yaşananlara baktığımızda; Türkiye'nin az gelişmişliği ve eğitim boşluğu çıkıyor ortaya. Feodal kalıntılar, inanış baskıları, geleneksel düşüncenin yönlendirilmesi... Ülkedeki bir cinsin toplu fotoğrafına bakarak neler diyeceksin?

Aslında bunlar bildiğimiz şeyler. Ama işin içine yaşam öyküleri girince somutlaşıyor. Bu nedenle yaşam öyküleri çok değerli birer belge niteliği taşıyor... Ataerkil yapılanmanın dayanaklarının sarsılmasında eğitim önemli bir faktör. Kız erkek ayrımının yapılmaması, çocukların daha bebek yaşta belli rollere itilmemeleri, erkeklerin şımartılmaması, namus baskısının olmaması önemli. Aslında ayrımcılığı ailelerin yüzde doksanı yapıyor, sadece kırsal kesimden gelenler değil, kentsoylu çocukların ailelerinde de bu söz konusu. Bunu yapan da yine ataerkil sistemi içselleştirmiş olan kadınlar. Tam bir kısır döngü. Nereye gidererseniz gidin erkek çocukları kızlara oranla daha atılgan, narsist, kimi kez şiddet dolu, buna karşılık kız çocukları daha çekingen, sessiz ve çok daha almaya açık ve iletişim-seller. Zamanla bu roller iyice içselleştiriliyor. Pınar Selek "*Sürüne Sürüne Erkek Olmak*" kitabında sünnet ve askerlik olgusundan yola çıkarak erkek olmanın nasıl bir şiddeti içerdiğini anlatıyor. Şiddet gören kolaylıkla şiddeti uygulayabiliyor. Erkekler şiddet aracılığıyla erkekleşirken, yani güç ve iktidar sahibi olurken, kız çocukları kapatılıyor. Gelenekler öylesine kemikleşmiş ki kırmak kolay olmuyor.

Kitaptaki yazarların tümü, kendi alanlarında mücadele etmiş ve kimliğini kanıtlamışlar. Yani bir anlamda sınırdışı çıkabilmiş, durumlara dışardan bakabilen ve sakinmeden yazanlar. Tanınmış kadınların çarpıklıkları içtenlikle anlatmaları; başkalarının kendi sorunlarına sahip çıkmalarında yüreklendirici olur mu?

Evet bu projeyi geliştirirken gerçekten öyle düşündüm. Bu kitabın yol açıcı olması çok önemli. Biliyorsun özel yaşam, aile ilişkileri bizde tabu konulardır. Ama özel yaşam politiktir düşüncesini benimsediğimiz anda eril sistemin oluşturduğu bu tabuyu kırabiliyoruz. Yaşam öyküsü ve toplumsal cinsiyet alanında bir yığın etkinlik yapılabilir, örneğin karşılıklı deneyim ve düşünce alışverişinin sağlandığı atölye çalışmaları yapılabilir. Bu konuyu irdeleyen çarpıcı yaşam öyküleri toplanabilir, okuma tiyatrosu düzenlenebilir. Bunlara sadece sanatçılar

değil bu konuyla ilgilenen başka kişiler de katılabilir. Öte yandan kitabımızla ilgili olarak okuyucuların görüşlerini de merak ediyorum. Belki sosyalmedya aracılığıyla böyle bir tartışma ortamı yaratabiliriz.

Genel olarak 'erkek devletinde' yaşayan kadınlarda, kimi konular ortak olsa da; (benim Doğu-Güneydoğu dediğim) sizin kırsal dediğiniz yerlerle büyük kentlerdeki yaşam koşulları aynı mı? Büyük kentlerin dışında yaşananlar yeterince gün yüzüne çıktı mı? Gerçi yanıtlar sorunun içinde ama Türkiye'de sınıfsal açının dışında, bölgesel olarak da fark yok mu?

Feodal koşullanma kürtlerde yoğun. Bunu *Aydınlanan Yollar, Kardelen Öyküleri* kitabımdaki öykülerde anlatıyorum. Öte yandan oradaki kız çocuklarının ve kadınların öyle bir enerji potansiyelleri var ki insan şaşıyor. Kimi partilere kadınların katılımı yüksek. Belki baskının yoğun olduğu ortamlarda direniş de yoğunlaşıyor. Doğu Anadolu kökenli bir kadınla tanıştım geçenlerde, aşırı şiddet gördüğü ve kendini tam bir çıkmazda duyduğu için üç erkek çocuğunu da terketmeyi göze alarak kaçmış. Kadın sığınma evindeki boğucu hapisane ortamına dayanamayarak oradan da ayrılmış. Kendine yeni bir kimlik, yeni bir yaşam kurmak derdinde. Yaşamı tehlikede olduğu halde, geriye değil ileriye bakıyor. Kadında öyle bir güç ve enerji var ki başarabileceğini düşünüyor. Kentlerde yaşayan ve bu kadar dramatik sorunlarla karşılaşmayan ama yine şiddet gören kadınların pek çoğu ise uyum sağlamayı tercih ediyorlar. Mağdur durumdadalar, ama bunu aşmak için çaba göstermiyorlar. Çoğu kez de eril koşullanmayı içselleştirmişler. Ben özellikle kırsal kesimden gelenlerin öykülerinin toplanması ve duyurulması gerektiğini düşünüyorum.

Kitapta, senin gibi başka ülkelerle Türkiye arasında kalanlar var? Göçler ve iğreti yerleşimler en çok kadınların canını yakıyor. Almanya'yla hâlâ bağı olan bir yazar olarak, göç olgusu ve göçmenlikle ilgili 'kadınlığa dair' neler söylemek istersin?

Ben kırsal kesimli insanlarla, yani işçilerin çocuklarıyla Almanya'ya gittikten sonra tanıştım. Göçle birlikte korkular öylesine artıyor ki bağına da yoğunlaşıyor.

Ama benzer bir gelişimi köylerinden büyük kentlere göç eden ve oradaki varoşlara yerleşen insanların yaşamlarında da görebiliriz. Göçle birlikte insanlar alışkanlıkları ve gelenekleri sığınacak birer liman gibi görüyorlar. Öte yandan göç edenlerin çocukları modern yaşamla geleneksel yaşam arasında sıkışıp kalıyorlar, böylece kimlik bunalımına giriyor. Dinci örgütler de bundan yararlanıyor tabii.

Bugünlerde Neziher Yayınları tarafından, tecavüz ve tacizin tema olarak işlendiği "Kadınların Ruh Acıları" adlı bir kitap daha çıktı. Bu tür kitapların hazırlanması bakış açısını değiştirir mi?

Sansasyon yaratmak amacıyla hazır-

lanmayan her kitap, her film, her tiyatro; insanın bakış açısını değiştirebilir. Çünkü sanatın iyi yapılmışının insanı can evinden vuran bir gücü var. Ancak Diziler de çok önemli tabii. "Fatmagül'ün Suçu Ne" gibi tecavüz olayını irdeleyen bir dizi, kimbilir ne kadar yaralı kadına destek olmuştur. Bu açıdan ben iyi dizileri çok önemsiyorum. Öte yandan bu konudaki araştırma kitapları da çok önemli ama tabii bunların okuyucusu çok az.

Bir cinsin yaşamın her alanında yok sayılması, geri kalması; ülkedeki her türlü yaşamın eksilmesidir bana göre. Tek bir cinsle ve onun gücüyle sürdürülmek istenen hayatın hastalıklı olması kaçınılmaz. Bu hastalık-

lardan kurtulmanın ilaçları var mı? Birlikte üretmek öyle değil mi? Bu nedenle dinci ve bağnaz bir zihniyetin yarattığı ayrımcılığa çok ama çok karşıyım. Kadın evinde otursun, üç çocuk doğursun, yemek pişirip erkeğe hizmet etsin, sokağa çıkarsa başka erkekler kendisine bakmasın diye örtünsün, otobüse bindiğinde kadın erkek ayrı otursun... Bütün bu dayatmaların temelinde kadını hiçe sayan bir zihniyet var. Kadını ciddi bir biçimde aşağılayan bir durumla karşı karşıyayız, bunun bilincinde olmamız gerekiyor. Farkındalık ilk adım ama yeterli değil. İkinci adım çözüm yolları aramak, kadın haklarına saygılı bir ortam nasıl yaratılabilir, bunun üzerinde birlikte düşünmek ve üretmek gerek. Üçüncü adım

eyleme geçmek, ne yapabiliriz, herkes bunu sormalı kendine. Örneğin yazıp çizebiliriz, sivil örgütlenmeye katılabiliriz, kadınlara farkındalıklarını geliştirmeleri için destek olabiliriz, altyapısal değişiklikleri sağlamak için politikaya atılabiliriz vb..

Derlemeniz için size, kitabın yayınlanmasında çok yardımcı olan ve öznel emeğini esirgemeyen Zeynep Atayman'a teşekkürler.

*KADINLARIN GÖZÜYLE-Yazmak ve Yaşamak (yaşamöyküsü)

Derleyen: Zehra İpşiroğlu

Yayınevi: Cumhuriyet Kitapları (335 sayfa) 2014

Kitapta yer alan yazarlar : Zehra İpşiroğlu, Zeynep Oral, Arife Kalender, Gülsüm Cengiz, Berin Uyar, Ayşe Sarsayın, Pelin Şener, Songül Kaya, Müge İplikçi, Ayşe Kilimci, Mine Söğüt, Nurten Kum

Sempozyum 2009 Kitabı
Ocak 2010, 164 Sayfa, 14x23 cm
ISBN 978-3-9813430-07

"Son derschule/Fördererschule Sorunu ve Göçmen Toplamı Panel" Kitabı
Ekim 2011, 96 Sayfa, 14x23 cm
ISBN 978-3-9813430-14

Sempozyum 2010 Kitabı
Ekim 2012, 228 Sayfa, 14x23 cm
ISBN 978-3-9813430-38

Sempozyum 2011 Kitabı
Haz. 2013, 228 Sayfa, 14x23 cm
ISBN 978-3-9813430-45

Sempozyum 2012 Kitabı
Ekim 2013, 136 Sayfa, 14x23 cm
ISBN 978-3-9813430-52

ÇOCUKLAR İÇİN

DER SPIEGEL

İkinci Türkçe Ekini Yayınladı

Der Spiegel, "Erdoğan Devleti-Türkiye özgür kalacak mı?" kapağıyla ikinci Türkçe Ek'ini yayınladı.

Der Spiegel, "Kapak yazımız, Türkçe yayınlanıyor, ay-nen bir yıl önce İstanbul'daki direniş hakkında yazılar gibi. Almanya'daki Türkiye kökenli yaklaşık üç milyon insanın Almansının yetersiz olduğunu düşündüğümüz için değil. Cumhurbaşkanlığı seçimi vesilesiyle ülkemizdeki en büyük göçmen grubuna ve Türkiye'deki okurlarımıza yönelik bir jest olarak." üst başlığıyla ikinci Türkçe Ek'ini yayınladı.

Türkçe-Almanca olarak yayınlanan "Yeni Padişah/Der neue Sultan" başlıklı makalenin alt başlığında şöyle denildi:

"Başbakan Erdoğan demokratik reformlarla çıktı yola, ancak eski dönemin seçkinleriyle ve Gezi Parkı direnişçileriyle mücadelesinde hükümdara dönüştü. Şimdi kendisini cumhurbaşkanı seç-tirmek niyetinde. Despot mu olacak bu sefer de?"

Yazının değerlendirme bölümünde ise şunlar söyleniyor:

"Erdoğan habire ekonomik gelişmelerden dem vuruyor, ama Türklerin giderek büyüyen, hayatlarını bizzat belirleme ihtiyacının farkına varmaya yanaşmıyor. Kendisine itiraz edilmesine tahammülü yok. Gezi direnişiyile birlikte de nihai olarak otoriter bir hükümdara dönüştü. Ve bu hükümdar herşeyi denemek istiyor, insanların özel hayatına varıncaya kadar.

Geçtiğimiz yıllarda kürtaj yasaları sertleştirildi. Alkol satışına sınırlamalar getirildi,

bira ya da şarap reklamı yapmak yasaklandı. Ankara metrosunda öpüşmek yasak. Erkek ve kadın üniversite öğrencileri artık ayrı yurtlarda kalacak. Vekili Bülent Arınç geçen hafta, kadınların herkesin içinde kahkaha atmasının iffetsizlik olduğunu söyleyecek kadar ileri gitti: 'Nerede öyle yüzüne baktığımız zaman yüzü hafifçe kızarabilecek, boynunu öne eğebilecek kızlarımız?' Bunun üzerine Twitter'de Türk kadınları, kahkaha atarken çektikleri fotoğrafları paylaştılar. Hashtag'ları şuydu: #direnkahkaha."

Der Spiegel'in "Erdoğan Devleti" kapağıyla sunduğu özel dosyanın ilk yazısı şu sözlerle sona eriyor:

"Erdoğan da kendisi için planladığı iktidar tarzını gizlemeye gerek duymuyor. Televizyonda Temmuz sonunda yapılan röportajda, başkanlık sistemini getirmeyi amaçladığını söyledi, örnek olarak da Çin ve Rusya'yı verdi. Hükümetin icraatlarının 'bürokratik oligarşi' tarafından engellendiğini savundu, 'yolumza engeller koyuyorlar' dedi. Erdoğan devle-tinde artık hiçbir engel kalmayacak."

"Ya ondan yana, ya da ona karşı" başlıklı ikinci yazıda,

Almanya'daki izlenimlere yer veren Die Spiegel son olarak şunları aktarıyor:

"Almanyalı Türklerin, Türkiye'de cumhurbaşkanı seçiminde oy kullandıkları için entegrasyon karşıtı olmakla itham edilmele-rine Ekrem Özdemir anlam veremiyor. 'İnsan-ların duygusal bağlarını bir anda kesemez-siniz' diyor.

Seçime buradan yüksek bir katılım ol-masını beklemiyor. Yine de laik Türkiye adına Ekrem Özdemir de endişeli. Erdoğan'ın aday-lığını açıkladığı konuşmasının ilk dört dakikasında tam 18 kez Allah veya Rabbim adını zikretmiş olmasından hoşlanmıyor. 'Yani sanki Allah da AKP'ye kayıtlı üyemiş gibi bir algı yaratılıyor' diye eleştiriyor Özdemir."

Güngör Uras

Milliyet, 25 Ağustos 2014

'Alamancı' Bereketi

Yurtdışına çalışmak için gidenlerin çoğu Almanya'da iş bulmuş ve yerleşmişti. İşte onun için halkımız Avrupa'da yaşayan Türkleri 'Alamancı'lar olarak geneller.

Alamancı'lar önceleri ailelerine para göndererek ekonomiye 'döviz katkısı' yaparlardı. Şimdilerde tatil dönemlerinde 'Alamancı Turist' olarak yurda geliyorlar. Anadolu'daki değişik yerleşim bölgelerinde ailelerini ziyaret ederken, tatil yaparken harcamalarıyla ekonomiye hareket, alışveriş yaptıkları şehirlerdeki esnafa bereket getiriyorlar.

2014 yılının ilk 6 ayında ülkeye 15,9 milyon ziyaretçi geldi.

Bunların 1,9 milyonu Alamancı diye genellediğimiz, ikametgahı yurtdışında olan Türk vatandaşları.

Yılın ilk yarısında turizm geliri 13,8 milyar dolar. Bunun 2,5 milyar doları Alamancı'ların harcaması.

Akraba ziyareti ve tatil

Bizde hem yabancı, hem de Alamancı girişi, Temmuz,

Ağustos, Eylül aylarında hızlanır.

2013 yılında toplam 39,2 milyon ziyaretçinin 5,4 milyonunu ikametgahı yurtdışında olan Türk vatandaşları idi. Yılın ilk üç ayında 931 bin, ikinci üç ayında 994 bin, üçüncü üç ayında 2 milyon 340 bin, dördüncü üç ayında 1 milyon 130 bin Türk vatandaşı geldi.

Bizim Alamancı'lar hem ülkede daha fazla gün geçiriyorlar, hem de her gün yabancından çok harcama yapıyorlar.

2013 yılı ortalamasında yabancı ziyaretçilerin turizm gelirine katkıları 824 dolar iken ikametgahı yurt dışında olan Türk ziyaretçiler kişi başına 1252 dolar katkı yaptı.

2013 yılının tamamında ülkeye giriş yapan, ikametgahı yurt dışında bulunan 5 milyon 398 bin ziyaretçinin yüzde 67'si akraba ziyareti için, yüzde 22'si tatil için, yüzde 8'i işlerini takip etmek için geldi.

İyi para harcıyorlar

Yurtdışında ikamet eden Türklerin harcamaları da

üçer aylık dönemlerde farklı oluyor. En fazla harcama Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında yapılıyor.

Alamancı diye genellediğimiz, ikametgahı yurtdışındaki vatandaşlarımız 2013 yılının ilk ve ikinci üç aylık dönemlerinde 1,3'er milyar dolar harcama yaptı. Üçüncü üç aylık dönemde harcamalar 2,3 milyar dolar, dördüncü üç aylık dönemde 1,7 milyar dolar oldu.

2013 yılında Alamancı'ların toplam 6,7 milyar dolarlık harcamalarında en büyük pay yeme içmeye gidiyor. Yeme içme için harcanan para 2,3 milyar dolar.

Uluslararası ulaştırma için 1,2 milyar dolar, Türkiye içi ulaştırma için 521 milyon dolar harcıyorlar.

Giyecek harcamaları 877 milyon dolar, hediyelik harcamaları 423 milyon dolar. İkametgahı yurtdışında olan Türklerin ülkeye gelişleri sünnet, nişan, düğün mevsimine rastlıyor. Düğün-dernek demek, hediye demek. Altın, takı demek. Bu nedenle hediyelik harcamaları bayağı yüksek oluyor.